

የሚፈለግ «መሪ»

(In Search of a Leader)

በተሾመ ነጋሽ ካሣዬ

አዲስ አበባ

ጥቅምት 1993 ዓ. ም.

የመጀመሪያ እትም፡- 1993 ዓ. ም.

ሁለተኛ እትም፡- 1995 ዓ.ም.

ሦስተኛ እትም፡- 1997 ዓ.ም.

አድራሻ፡-

ፖ. ሣ. ቁ. 100549

አዲስ አበባ

E-mail: <simlabor@yimesgin.org> or

<getelegesse@yahoo.com>

(Addis Ababa, Ethiopia)

ምስጋና

ይህች ጽሑፍ በዚህ መልክ እንድትወጣ የበኩላቸውን አስተዋጽኦ ላደረጉልኝ፣ ላበረታቱኝና መጠይቆችንም በመመላትና ጥሩ ጥሩ አስተያየቶችንም በመስጠት ድጋፍ ላደረጉልኝና ለተባበሩኝ፣ በማንበብና በማረምም ለረዱኝ፣ ለካፒቲን አየለ ኃይሌ (የኢትዮጵያ ሥራ አመራር ኢንስቲትዩት የቀድሞ ዋና ሥራ አስኪያጅ የነበሩ)፣ ለአቶ ግርማዊ ቡሹ፣ ለአቶ ዘነበ ገብረ ሃና እና ዶ/ር ዓለም ባዘዘው፣ ለአቶ ሄኖክ አስፋው፣ በኮምፒውተር ሥራ ለተባበረችኝ ለወ/ሮ ዓለምፀሐይ እውነቱ፣ የመጽሐፉን ሽፋን በመስራት የረዱኝን ሚስተር ፍሬድ ሚካኒንሊንና ሌሎችም፣ እንዲሁም በማይነጥፍ ምክራቸውና ድጋፋቸው ላልተለዩኝ በአሜሪካን አገር ላሉት ለሚ/ር እና ሚ/ሰ ሌሪ ዲክ ልባዊ ምስጋናዬን አቀርባለሁ።

ይህችን መሰል መጽሐፍ ለመጻፍ ብቃት የሆነኝ እግዚአብሔርን፣ ያማከሩኝንና የጸለዩልኝን ሁሉ ከልብ አመሰግናለሁ።

በተጨማሪ ዘወትር ከጎኔ ሆና የምታበረታታኝንና መልካም ረዳት የሆነችኝን ባለቤቴን ወ/ሮ ጌጤነሽ ለገሠን በጣም አመሰግናለሁ። ለሁሉም እግዚአብሔር ይስጥልኝ።

ማለታወሻነቷ

በማንኛውም ደረጃና ስፍራ ለሚገኙ እውነተኞች፣ ለሐቀኞችና ታማኝ የአገርና የወገን መሪዎች፣ በቀን ብርሃን መሪ ለጠፋባቸው፣ እውነትን በማድረጋቸው ለተገፉና ለሚገፉ፣ እውነትም አሸንፋ እንደምትወጣ ተስፋ ለሚያደርጉና እንዲሁም ከራሳቸው ይልቅ ዘወትር የቤተ ክርስቲያንና የሕዝብ ሽክም ለሚከብዳቸው ሁሉ ትሆን ዘንድ አበርክቻለሁ።

አርእስት

ገጽ

መግቢያ

ክፍል አንድ

ምዕራፍ 1. የመሪ ጥያቄና የጩኸት መንሥኤ	1-12
ምዕራፍ 2. የመሪ ማንነት	13-21
ምዕራፍ 3. የአፍሪካ መሪዎች ገጽታ	22-42

ክፍል ሁለት

ምዕራፍ 1. መሪዎች እንዴትና ከየት ይገኛሉ?	43-50
ምዕራፍ 2. የመሪ ኃላፊነት፣ ሥልጣንና ተጠያቂነት	51
2.1. የመሪ ኃላፊነት	51-54
2.2. የመሪዎች ሥልጣን	55-60
2.3. የመሪ ተጠያቂነት	61-63
ምዕራፍ 3. የመሪ ችግርና ስሕተት	64
3.1. የመሪ ችግር	64-70
3.2. የመሪ ስሕተት	71-90
ምዕራፍ 4. የመሪ ባሕርይና የአመራር ስልቶች	91
4.1. የመሪ ባሕርይ	91-96
4.2. የአመራር ስልቶች	97-98
4.2.1. አቶክራቲክ	100-102
4.2.2. ዲሞክራቲክ	103-104
4.2.3. ጨዋኝ መሪ/ ዲክታቶሪያል	105
4.2.4. አገልጋይ መሪ	106

ክፍል ሦስት

ምዕራፍ 1. የቤተ ክርስቲያን አስተዳደራዊ መዋቅርና

አደረጃጀት..... 119-124

1.1. ኤጲስ ቆጵላዊ..... 125-126

1.2 ፕሬስብቴሪያል 127

1.3. ኮንግሪጊሽናል..... 128-135

ምዕራፍ 2. ቤተ ክርስቲያንና የመሪዎች ዝግጅት 136-144

ምዕራፍ 3. የመጋቢነትና የሽማግሌዎች አመራር..... 145

3.1. መጋቢነት/ፓስተርነት 145-156

3.2 ሽማግሌዎች/እረኞች..... 157-160

3.3. የሽማግሌዎችና/መጋቢያን የጥምር አመራር..... 161-181

ክፍል አራት

የቡድን አሠራርና የጊዜ አጠቃቀም 182-183

ምዕራፍ 1. የቡድን አሠራር..... 184-194

ምዕራፍ 2. የጊዜ አጠቃቀም በኢትዮጵያ 195-204

ማጠቃለያ 205-210

ተቀጥላ (Addendum) 211-220

ዋቢ መጻሕፍት (References) 221-222

መግቢያ

መሪ ምንድር ነው? እውነተኛ መሪስ ማን ነው? የትስ ይገኝ ይሆን? መሪ አለሁ እያለስ የማይኖርበት ወቅት ይኖር ይሆን? ለምንስ ያስፈልጋል? መሪስ ምን መሆን አለበት? ይህች መጽሐፍ እነዚህንና መሰል ጥያቄዎችን በመዳሰስ በጸሐፊው መረዳትና በጥናቶችም ላይ በመመርኮዝ መልስ ይሆናሉ ተብለው የቀረቡ ነጥቦችን በግልጽና በውስጠ ታዋቂ በማንሣት እነሆ ይዛ ቀርባለች። በአጠቃላይ መሪን በሚመለከት ዓለም በችግር ውስጥ ናት!

በተለይ የመሪ ችግር ሁሉን ይነካሃል። መሪዎች ተወልደው በሕይወት ስንከሳር ውስጥ ማደግ ሊያስፈልጋቸው ይችላል። እውነተኛ መሪዎች ግን እንዴት ይገኛሉ? መጽሐፍዋ በአፍሪካ፣ በአገራችንና በቤተ ክርስቲያንም ደረጃ የነበሩትን፣ ያሉትንና ሊኖሩ የሚችሉትን መሪዎች በማንሣት ምን ቢሆን ይሻላል? ምንስ ይበጀናል? ለሚሉት ጥያቄዎች መጠነኛ ምላሽ እንደምትሰጥ ይታመናል። ለተለያዩ የሥልጠና ተቋማትና የሥነ መለኮት ት/ቤቶች እንደ ማስተማሪያ መጽሐፍ ሆና ልታገለግል ትችላለች።

በርእሱም እንደተገለጸው **የሚፈለግ መሪ (In search of a Leader)** የተባለው ለዚሁ ነው። እስቲ ይህን አገልጋይና ባለአደራ መሪ ካሉትና ከነበሩት መሪዎች ጋር እያገናዘብን አብረን እንፈልገው። በግእዝ «ዘይትፈቅድ መርህ» እንደ ማለት ሲሆን፣ ይህም መሪን ለማግኘት መፈለግንና አሰሳ ማድረግን ያመለክታል።

መጽሐፍዋ ብዙ ቁም ነገሮችን እንደምታስጨብጥ በመተማመን በአራት ዋና ዋና ክፍሎች ተመድባ እንድትቀርብ ተደርጓል። ክፍል አንድ የመሪ ጥያቄና የጩኸት መንሥኤ፣ የመሪዎችን ማንነትና በአፍሪካም ያላቸውን ገጽታ ሲያመለክት፣ ክፍል ሁለት መሪዎች ከየትና እንዴት እንደሚገኙ፣ የመሪዎች ኃላፊነት፣ ሥልጣንና ተጠያቂነት፣ የመሪዎች ስሕተትና ችግር፣ እንዲሁም የመሪዎች ባሕርይና የአመራር ስልታቸውን ጭምር ይተነትናል። ክፍል ሦስት ደግሞ የቤተ ክርስቲያን አስተዳደራዊ መዋቅርና አደረጃጀት ከወቅቱ አጠያያቂ የሥልጣን ሽሚያና ተዋረድ አኳያ ሰፋ ብሎ ሲቀርብ፣ ክፍል አራት ግን ከሌሎቹ ለየት ብሎ በቡድን አሠራርና በኢትዮጵያ ውስጥ በተለመደው የጊዜ አጠቃቀም ላይ በማተኮር ይደመደማል። በዚህ ክፍልም ጊዜ ከአገራችን ባህልና ማኅበራዊ ጠቀሜታ አንጻር በዝርዝር ይዳሰሳል።

በመሆኑም በማንኛውም ደረጃ የሚገኝ አንባቢ (መንፈሳዊም ይሁን ዓለማዊ፣ ሽማግሌም ይሁን ወጣት) በተለይም የድርጅትና የቤተ ክርስቲያን መሪዎች፣ እንዲሁም ሌሎች የነገን ተስፋ ተረካቢ መሪዎች ጭምር በጥምናና በእርጋታ በማንበብ እንድትጠቀሙበትና የመጽሐፍዋን ይዘት ለማዳበር እንዲቻልም አስተያየታችሁን እንድትሰጡበት በታላቅ አክብሮት እጋብዛለሁ። ስለዚህ መጽሐፍዋ በጥቅሉ መንፈሳዊ ይዘት ብቻ ያላት ቢመስልም፣ አገር አቀፋዊውንና ታሪካዊውን የመሪዎች ችግር በመዳሰስ መንፈሳዊ ባልሆኑ ድርጅቶች፣ ሥነ መለኮት ት/ቤቶች፣ በመንግሥት መሥሪያ ቤቶችና በሌሎችም ቦታ ለሚሠሩ መሪዎች ሁሉ ልትጠቅም እንደምትችል ይገመታል።

(ከፍል አንድ)

ምዕራፍ አንድ

1. የመሪ ጥያቄና የጩኸት መንሥኤ

ዓለማችን ብዙ ችግሮች ተደቅነውባታል፤ በየጊዜው የተለያዩ መቅሰፍቶች፣ አደጋዎችና ጦርነቶች ይከሰታሉ። አንደኛው ችግር ሌላውን እየወለደ አዲስ ነገር ሆኖ መሻሻልን ከማየት ይልቅ ወደ ከፋ አዘቅት እያመራን ነው። አንዳንድ መሪዎች ጦርነት ችግር ይፈታል ብለው ጦርነት ይጀምራሉ፤ በእርግጥ ችግር ያራዝማል መፍትሔ ባይሆንም። አያሌ ሰዎችም ችግር ለመፍታት ይወያያሉ፤ ይሰበሰባሉ፣ ግን ከነአካቴው ተጣልተው ሌላ ችግር ፈጥረው ይለያያሉ። በቅርቡ የጀርመን መሪህ መንግሥት/ቻንስለር ጌርህርድ ሽሩደር ንግግር ሲያደርጉ የተባበሩት መንግሥታት ድርጅት ለአሥር ዓመታት በማይረባ አጀንዳ ላይ ሲነጋገር መቆየቱን አስታውሰው ነበር። ቁንጮ ነን የሚሉ መሪዎች በሞሉበት ችግሩም ቁንጮ ደርሷል።

አንድ ጊዜ ፈላስፋው ዲዮገን በጠራጫ ፀሐይ ባትሪ ይዞ በገበያ መካከል ሲሄድ ሰዎች ምን ትፈልጋለህ? ምን ሆነሃል? አሁንስ አብደሃል፤ እንዴት በቀን ባትሪ እያበራህ ትሄዳለህ? ሲሉት «ሰው ጠፍቶብኝ ነው» አለ ይባላል። በሰዎች መካከል ያውም በገበያ ሰውን በባትሪ ይፈልግ ነበር። ሰው ሁሉ ሰው አልሆነለትምና ሰው ይፈልግ ነበር። ንጉሡ ዳዊት በዕድሜው ማብቂያ ላይ ልጁን ሰሎሞንን «--በርታ ሰውም ሁን» (1ኛነገሥት 2፥3) ብሎ መክሮት ነበር። ሰውማ ሰው ነበር፤ ግን ዳዊት ልጁን «ሰው ሁን» ብሎታል። ከሰውም ሰው አለ ማለት ነው። የመጽሐፍዋ ዋና አሳብም ይኼው ነው። ከመሪም መሪ አለና!

የመሪዎች ጥያቄ ዘወትር በየአገሩና በየወገኑ ይነሣል። መልካም አጋጣሚ የተመቻቸለት ለጊዜው ዝናው ገኖ ይወጣና የነበረበትን እረስቶ ሰውን ወደ አዘቅት ውስጥ ይከታል። በዚህ ረገድ እነ

ሒትለርና ሙሶሊኒን መጥቀስ በቂ ነው። «ጋኖች አለቁና ምንቸቶች ጋን ሆኑ» እንደሚባለው በሳብረተስብ ውስጥ ጉልህ ድርሻ ሊኖራቸው የሚገቡ ሰዎች በታላቅ ሳያገኙ፣ ዓለም ላትመቻቸውና/ ወይም ራሳቸውን ብቅ ብቅ ስላላደረጉ ብቻ እንደተቀበሩ ከነአካቲው ከዚህ ዓለም ያልፋሉ። እውቀታቸው ለዓለም የተረፈ ታላላቅ ሰዎችም በዚህ ይጠቀሳሉ። ራሳቸውን ሰውተው ለወገንና ለአገር መሠረት ያለው ነገር ጥለው ሲያልፉ በሌላ ትውልድ ሊታሰቡ ይችላሉ፤ ቢያንስ ባለው ትውልድ ባይታሰቡም ማለት ነው። ካልሆነም ባረጁና ማንነታቸውን በውል በማይለዩበት ጊዜ ይወደሳሉ። ለነገሩም ይህም አንድ ነገር ነው።

ስለ መሪ ጩኸትና (Cry) ጥያቄ በዝቶ ምን ነው አንድ ሰው በተገኘ? ለአገሩ የሚያስብና የሚቆረቆር ስንል፣ «ቴዎድሮስ፣ አሉላ አባ ነጋ፣ ዘራይ ደረስ፣ ባልቻ አባ ነፍሶ፣ በላይ ዘለቀ፣ ወዘተ... » በጦር ጀግንነት ሲታወሱ፣ «እምዬ» የተባሉም መሪ ንጉሥ እንደነበሩን አይዘነጋም። የእናትነት ስያሜ የተሰጣቸው ሴት ሆነው ሳይሆን የሚምር አንጀት ስለነበራቸው፣ በሕተትን አይቶ እንዳላየ የሚያልፍ፣ ብሎም የሚራራ ልብ ኖሯቸው ይሆናል። ምን ያህል መሆናቸውን ባላውቅም ፀሐዩ ንጉሥ የተባሉም ነበሩ።

በማንኛውም ደረጃ ያለ አንድ መሪ አጠቃላይ እርሱነቱ እንጂ አንድ ያጠፋው ጥፋት እርሱን ሊተምነው ወይም ሊመዝነው አይችልም። በመሠረቱ የነገሥታትን ገድል መጻፍ ወይም መተረክ የዚህ ጸሐፊ ዓላማም ፍላጎትም አይደለም። ታሪክ ብዙውን ጊዜ ስለሞተና ስላለፈ ነገር ይተርካል። እኔ ለመጻፍ የምፈልገው ታሪክ አይደለም። አሁን ያለን ጉዳይ እንጂ። የመሪነት ፍላጎትና ጥማት አድጎና ተባብሶ ከዕድር አለቃ ጀምሮ ችግሩ ጎልቶ ስለሚታይ ነው።

የመሪ እጥረት በሁሉም መስክ አለ። ብዙ ሰዎች ከኃላፊነት ይሸሻሉ፤ ኃላፊነት የወሰዱትም እምብዛም ሳይቆዩና ማንነታቸውን ሳያስፈትኑ በውድቀት ውስጥ ይዘፈቃሉ። ሲወድቁም የሚያነሣ ስለሌለ ኃላፊነትን መቀበል ያስፈራል። ሌሎችም ተጋድለውና ተሟመተው፣ ተሯሩጠው እልቅና ያገኙና እንደ ፎክሩትና ሌላውን እንደተቼት ሳይሆን ገና ሲጀምሩ በአገራችን እንደሚባለው፣ «ከበሮ ሲያዩት ያምር ሲይዙት ያደናግር» ይሆንባቸዋል። በእርግጥ ሌላውን መተቸትና መንቀፍ ከመሥራት ይቀላል። ማፍረስ ቀላል ቢሆንም መገንባት ከባድ ነው ተብሎ አልነበር? መተቸትንም ማንም ሊያደርገው ይችላል። የተናገሩትን መኖርና መሥራት ግን ሌላ ነገር ነው።

ከዕለታት አንድ ቀን የዚህ መጽሐፍ ደራሲ በግሉ የደረሰበትን ታፍረትና መደናገር ማቅረብ ይቻላል። በ1987 ዓ. ም. እጋዴን አካባቢ ወጣት ሠራተኛ በነበረበት ወቅት አንድ አዲስ ላንድ ሮቨር መኪና ለቡድኑ አገልግሎት የተሰጠች ነበረች። መኪናዋን ማሽከርከር የሚችሉት አንድ ሰው ብቻ ነበሩ። አውቶቡስ መናሽሪያ አካባቢ በማደጌ ስለ መኪና ብዙ የማውቅ ይመስለኝ ነበር። ተሽከርካሪዋ ከመንቀሳቀሷ በፊት መደረግ ያለበት ቅድመ ሁኔታ ነበር። ታዲያ አንድ ቀን መኪናዋን ያሽከረከሩ የነበሩት ሰው የነበረኝን ፍላጎትና ጉጉት በማየት አሽከርከር ብለው ሰጡኝ። ቦታው ሜዳ ስለነበር መኪናዋ ምንም ልትሆን አትችልም ነበር። ፍላጎትና ጉጉት ያለቦታዬ ወንበሩ ላይ አስቀመጠኝና መኪናዋን ሂጂ ብላት ጩኸት ብቻ ሆነች። እኛ ሰውና መኪናዋ ውስጥ የነበሩት ሦስት ሰዎች ላቅ በላቅ ሆኑ። ምን እንዳሳቃቸው አልገባኝም። ላብ በላብ ሆንሁ። ለካስ ፍሪሲዮን ተረግጦ ነበር ማርሽ የሚገባው። ለእኔ ግን እስከዚያች ዕለት ድረስ ፍሪሲዮንና የነዳጅ መስጫው (አክስለራተር) ግንኙነት ያላቸው አይመስለኝም ነበር።

እንግዲህ አንዳንድ ነገራችን እንደዚሁ ነው። እናውቃለን ስንል አናውቅም! አለማወቃችንንም ማንም እንዲነግረን አንሻም። መጠየቅ ደግሞ ወንጀል አይደለም! ከማፈር ያድናል እንጂ። አንዳንዴ እኮ ቀላል የሚመስለን ነገር ሁሉ ፈታኝ ይሆናል። ስለዚህም እናበላሻለን! ስሕተታችንንም ሌላው ሊነግረን ሊሞከር እንደ እኔ የቆመች መኪናን ፍሪሲዮን ሳንረግጥ ቢንዚን አየሰጠን ኡ! ኡ! እናስኛለን። መምራት የማይችል መሪም ሕዝቡን እንደዚሁ ነው የሚያስጮኝቸው። ይህ እንግዲህ ግፍ ነው።

በአሁኑ ጊዜ አገራችን ባጠቃላይ በተለይም ደግሞ ቤተ ክርስቲያን የመሪ ችግር የተጠናወታት ይመስላል። ሁኔታው በሁሉም ስፍራ ቢገኝም ቤተ ክርስቲያን የሚጠበቅባት ደረጃ (standards) ከፍተኛ በመሆኑ ችግሩ ጎልቶ ሊታይ ችሏል። ቆራጥ፣ ታማኝ፣ ሀቀኛ፣ እውነተኛና ከራሱ ጥቅም ይልቅ የአገሩን ወይም የእግዚአብሔርን ቤት ጥቅም የሚያስቀድም ሰውን ማግኘት እጅግ አስቸጋሪና አሳሳቢ እየሆነ መጥቷል። እውነተኛ መሠረት ላይ ሳይሆን ዘወትር መሰላል ላይ መቆም ለችግር ያጋልጣል። መሰላሉ የተሰበረ ወይም ያዳለጠ ዕለት መሰባበር ይከተላል። አንድ ሰው መሰላል ላይ ሲወጣ ሌሎች ዝም ብለው እንደሚመለከቱ በአንድ ሰው ላይ ብቻ ተደግፎ የሚሆነውን ማየት ተገቢ አይደለም። ሆኖም ሁሉም ሰው መሰላሉ ላይ ሊወጣ ስለማይችል ሌላ ዘዴ መፈለግ ይኖርብን ይሆናል።

ለሌሊትም ዛሬ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ከመቼውም በበለጠ ችግሩ ጎልተ ሲታይ መፍትሔ ለማምጣት ግን የወሰነና የተነሣ፤ ወይም እግዚአብሔር ያነሣው መኖሩን እጠራጠራለሁ። ስሜት፤ ፍላጎትና ጥቅም ሊያነሣ ይችላል ይሆናል። ያንን ማለቱ አይደለም። በአጠቃላይ ሲታይ ስሜት አለን፤ ፍላጎት አለን፤ ተግባራዊ ማድረግ ግን ተስኖናል። ሁሉም በየበታው ችግሩን ያወራል፤ ወደ ተግባራዊ መፍትሔ መምጣት ግን አልቻልንም። ከዚህም የተነሣ ችግሩን እየተጋፈጡ መፍትሔ ከመፈለግ ይልቅ እግዚአብሔር ያውቃል፤ የመጨረሻው ዘመን ነው፤ እያሉ ጥገ የያዙ አያሌ ሰዎች አሉ። ምናልባት ሌሎችም በፍላጎት ውጤት ሊያመጡ ሞክረው ሳይሳካላቸው ቀርቷል። በአገር ደረጃም እንደዚሁ ነው። ምኞትና ስሜት ሞልቷል፤ ግን ሁሉም በጅምር ይቀራል።

ራእይ ያለው ወደ ጎሳ አይመለስም፤ ተስፋም ሳይቆርጥ ለተግባራዊነት ይሠራል። ሕልም ተጨባጭነት የለውም፤ ራእይ ግን ይዳሰሳል። ታዲያ የዚህ ዓይነት ባሕርይ ያላቸው መሪዎች የት ይገኙ ይሆን? ምሳሌ ሊሆኑ ይችላሉ የምላቸውን አንዳንዶችን በመጽሐፍጥ ውስጥ እንመለከታለን።

አሜሪካዊው ታዋቂ ጸሐፊና ቀደም ሲል የዓለም አቀፍ ወርልድ ሺኾን ዋና ዲሬክተር የነበሩት ቴድ ኤንግስትሮም እንደዚህ ብለው ነበር፤ «ውጤታማ የሆነ መሪ ነገሮች እስኪሆኑ ድረስ ዝም ብሎ አይጠብቅም፤ ነገሮች እንዲሆኑ ያግዛቸዋል፤ ራሱ አነሣሽ ሳያስፈልገው ይነሣሃል፤ ያነሣሃል።» ነገሮች በአጋጣሚ ይመጣሉ ብሎ ችላ አይልም፤ ራሱ ይንቀሳቀሳል፤ እስኪንቀሳቀሱም አይጠብቅም። ቁጭ ከማለት ቢያንስ አንድ ነገር ይሠራል፤ ካለመሥራት ይሻላልና። ከማውራት ቢያንስ ቢያንስ አንድ ነገር መሥራት!

የመሪ ጥያቄ በየአቅጣጫው፤ በየአገሩና በየዚጋ ክፍሉ ይነሣል። ብናምንም ባናምንም ባለፉት 100-200 ዓመታት ውስጥ በዓለም ላይ የተነሡትን ያህል መሪዎች አሁን በዓለማችን የሉም። በምእተ ዓመቱም ተጠቃሽ የነበሩ አያሌ መሪዎች በስም ካልሆነ የአሁኑ ትውልድ በተግባር የማያውቃቸው ናቸው። በአሁኑ ጊዜ በተግባራቸው ሳይሆን በአፋቸው ብልጥ የሆኑና በንግግራቸው የሰውን ልብ የሚያማልሉ ሊኖሩ ይችላሉ። ሆኖም ግን በዓለምም ይሁን በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ይህ እውነታ የማይካድ ሀቅ እየሆነ መምጣቱ ጉልህ የመሪ ችግር እንደገጠመን ያመለክታል።

* Ted W. Engstrom, "The Making of a Christian Leader", 1976, p.24.

በሳይንስ ግኝትም እንኳን ቢሆን ምናልባት ከኮምፒውተርና አንዳንድ ግኝቶች በስተቀር የቀድሞው ትውልድ በአንጻራዊ መልኩ ሊታይ ምጥቀት አሳይቷል ማለት ይቻላል። በአሁኑ ጊዜ የሚደረጉ ነገሮች ሁሉም ባይሆኑም አብዛኛዎቹ የነበረውን ማሻሻልና ማስማመር፣ ማስዋብና ማስፈጥ እየሆኑ ነው። ውሉ በትክክል ባይታወቅም የማኅበረሰብ ዝቅጠትና ንቅዘት የተከሰተ ይመስላል። ታዋቂ መሪ፣ ታዋቂ ሳይንቲስት ብንል ያው የቀድሞዎቹን ነው የምንጠቅሰው።

— አንዳንድ ሰዎች መሪዎች መሪ ሆነው ይወለዳሉ ሌላ ሌሎች ደግሞ በጊዜ ውስጥ የሚሠሩ መሪዎች አሉ ብለው ያስተምራሉ። በእርግጥ ሁለቱም በጥምረት ሊሆኑ ይችላሉ። ሰዎች ራሳቸውን በራሳቸው መሪ ካላደረጉ መሪ መሆን ቀላል አይደለም። በዚህ መጽሐፍ ውስጥ መሪ የአገር መሪ ብቻ፣ ወይም የበላይ ኃላፊ ብቻ ሳይሆን በየደረጃውና በየአጋጣሚው ኃላፊነት ወስዶ የመሪነት ሚና የሚጫወተውን ሁሉ እንደሚያጠቃልል በዝርዝር እናገኛለን። እውነተኛ መሪ ራሱን ይፈትናል፤ « . . . ከዚያም በኋላ ስለ ሌላው ሰው ያልሆነ ስለ ራሱ ብቻ የሚመካበት ያገኛል። » (ገላትያ 6፡47 ይመልከቱ)።

በአሁኑ ዘመን ከመቼውም በበለጠ የመሪ ሥልጠና ይሰጣል፤ በዓለም ላይ መሪዎችን ለማግኘት ብዙ ወጪ ይወጣል። ለምሳሌ፦ ይህን በሚመለከት ከሦስት ዓመት በፊት አንድ የማያውቀኝ የውጭ አገር ለጋሽ ሰው ለግሌ ለሆነ ከኢትዮጵያ ውጭ ለነበረ የአመራር ሥልጠና 9500 ዶላር ከፍጿል። በእርግጥ ይህ ቀላል ገንዘብ አይደለም። ስለ ሥልጠና ብዙ መጻሕፍት ተጽፈዋል፤ ሴሚናሮችና ዐውደ ጥናቶች ይካሄዳሉ፤ ተካሂደዋልም። ዳሩ ግን «ጩኸቱና ባዶነቱ» አሁንም ይሰማል። በየአቅጣጫው የመሪ ያለህ! የመሪ ያለህ! የሚሉ ብዙዎች ናቸው።

ህይወት የሰጠውን መንገድ እየተመላለሳችሁ ናሉ፤ ተመልከቱ፤
እውቁ፤ በአደፃደፃዎች ረገድ ፍርድን የሚያደርገውን እውነትንም
የሚያውቅ ሰው ታገኘ እንደሆነ የቅር እፋታለሁ። ሌላ ዝር።
(ኢርምያስ 5:1 ይመልከቱ)።

በአሁኑ ወቅት በቤተ ክርስቲያንም ይህ ጉዳይ ጎልቶ እየታየ ነው።
እርስዎስ ጮኸው አያውቁም? ስለ መሪስ ጠይቀው፤ መሪዎንስ

አምተው አያውቁም? በአጃራጭ ሥልጣን የተቆናጠጡ ሰዎች «ርስተ ጉልት» እያደረጉት ችግሩ ተባብሷል። ለመሆኑ በመሪ አለመታደላችን ምክንያቱ ምን ይሆን? መሪስ ለምን አይዋግልንም? የሚወጡትንስ ስለ ምን እናሳድዳቸዋለን? ስለ ምንስ አገር ጥለው እንዲጠፋና እንዲሰደዱ እናደርጋቸዋለን? ይህ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ብቻ አይደለም! ስለ ተፈሪ ነው እንጂ በአገርም ደረጃ ቢሆን ተባብሷል። ላወጡት ሕገ መንግሥት የማይገዙ፣ ላዘጋጁት መመሪያ ታማኝ የማይሆኑ መሪዎች ስንቶቹ ናቸው?

በቤተ ክርስቲያን ውስጥ መሪው ግን ነው? ፓስተሩ ነው ወይስ ሽማግሌው? ይህ ጥያቄ በአሁኑ ወቅት ብዙ እያነጋገረ ነው። ቤተ ክርስቲያን እንደ ድርጅት የግን መሆኗን በውል ያለማጤንና ያለመገንዘብ ለብዙ ሽሚያና አለመግባባት ያደርሳል።

መሪ መሆን በእርግጥ በምድር ላይ ልዩ ልዩ ጥቅም ያስገኝ ይሆናል። ዳሩ ግን የድርጅቱ ባለቤት የሆነው ጌታ ሁሉን ይመዘግባል። እንደ ምድር ሥርዓት በዓመት ወይም በግማሽ ዓመት አዲት የማያደርግ ቢሆንም፣ ሁሉን በቅደም ተከተል መዝገብ በመጨረሻው የፍርድ ቀን ዘመኑን ቆጥሮ የተጠናቀረ ሪፖርት ይደርሰን ይሆናል። ስለሆነም በክርስቶስ የፍርድ ወንበር ፊት መቆምና መጠየቅ እንዳለ አለመዘንጋትና ዘወትር ማሰላሰል እጅግ ጠቃሚ ይመስለኛል። ይህ የግንወጣውና የማይቀር ግዴታ (inevitable) ነው። (1ኛ ኢፐሮስ 2፡12፣ 2ኛ ቆሮንቶስ 5፡10ን ይመልከቱ)።

ቁም ነገሩ የፓስተሩ ወይም የሽማግሌው መምራት አይደለም! የእግዚአብሔር ሕዝብ በአገባብ መመራቱና መጠበቁ ነው። ዳሩ ግን ሁለቱም ሽሚያ ሲኖራቸውና አንዱ ከምእመኑ ይልቅ ስለ ራሱ ጥቅምና ድርሻ ሲሟገት ማየት እጅግ ያሳፍራል። ርስት እንዳይኖራቸው የተባሉት ሌዋውያን እንኳን ለራሳቸው አልተሟገቱም። ለነገሩ ማ የኢትዮጵያ መሪዎችን በሚመለከት «ሲሾም ያልበላ ሲሻር ይቆጧል» ይባል የለም? ግን እስከ መቼ?

ይህች መጽሐፍ እነዚህንና መሰል ጉዳዮችን በስፋት በማንሣት እውነታውን ለማሳየትና መደረግ ያለበትን ለመጠቀም ትዋክራለች። «ይኼኛው ብቻ ነው ልክ» የሚባል ነገር ሁሉ ጉዳት እንዳለውና የአስተሳሰብ ቀረቤታና እርቅ ጠቃሚ መሆኑን ታመልክታለች። መጽሐፍዋ የመሪን ማንነትና አጠቃላይ ባሕርይውንም ትዳስሳለች። ለመምራት ጸጋ እንደሚያስፈልግም ሳታስምርበት አታልፍም። በተለይ መንፈሳውያን መሪዎችም እንዴት መመላለስና መምራት ብሎም

ማስተዳደር እንደሚገባቸው፡ ሁልጊዜም ሌላ ታላቅ መሪ ከበላያቸው እንዳለ በመረዳት መሥራት እንዳለባቸው ታስገንዝባለች።

በመሠረቱ ከአንድ ሰው በላይ የሚያስተባብርና የሚያስተዳድር፣ የሚመከርና የሚያስተምር፣ መንገድም ለማሳየት የተሰማራና ሌላ ሰውም እየረዳና እያጽናና ያለ፣ ወዘተ... ሰው ሁሉ መሪ (Leader) ሊባል እንደሚችል ብዙዎች ይስማሙበታል። እንዲያው በችሮታ የሚሰጥ የመሪነት ቦታ/የሥራ መደብ ግን ግለሰቡን ብቁ መሪ አያደርገውም። ምድቡ መሪ ሆኖ እርሱ ግን መሪ ላይሆን ይችላል። ስለዚህ ነው ታዋቂው አሜሪካዊ ዶ/ር ማክስ ዌል* "----Having a position does not make you a real leader" ያሉት። ትክክለኛ አባባል ነው።

መጽሐፍዋ ለመንደርደሪያነት የተወሰኑ ትምህርቶችንና መሠረታዊ ክህሎቶችን (Basic Skills) የምታስጨብጥና የምታመለከት እንጂ በራሷ ብቁ ሆና ለዘመናት የመሪነት ችግር ላቆራመዳት አገር መፍትሔ ትሰጣለች ማለት አይቻል ይሆናል። ሆኖም አጠቃላይ ሁኔታውን ስመለከት መፍትሔ እየጠፋ፣ ነገሮች እየተባባሱ ሲሄዱ ግን ሸክሜ እየበዛ ጩኸቶችም ሲበረክቱ ይህችን ሙከራ ለማድረግ ተገድጃለሁ። ወደፊትም የክቡራን አንባቢዎችና መሪዎች አስተያየትና እርማት ሲታከልባት የተሻለ ሆና እንደምትቀርብ በመተማመን ነው።

በእርግጥ አብዛኞቻችሁ እንደምትሉት እኔም ውስን በሆነው አቅሜ ሥራ ይበዛብኛል። ትርፍ ጊዜ የሌለኝና ትርፍ ጊዜዬንም የማላባከን ሰው ነኝ። በጊዜ መባከን የምቆረቆር ሰው ነኝ። ብዙ ጊዜዬን የሚሻሙ ሥራዎችና በመጠኑ አገልግሎቶችም ያሉኝ ይመስለኛል። ስለሆነም አንዳንድ መሪዎች መጽሐፍ ልጽፍ አስቤአለሁ፡ ጉዳዩን የሚመለከት መጠይቅ ስላዘጋጀሁ ሙሉልኝ፣ አስተያየታችሁን ስጡኝ ብዬ ስጠይቃቸው፡ «አንተስ ታድለሃል! ጊዜ አለህ» ነበር መልሳቸው። እንደ እውነቱ ከሆነ የጊዜ ሁኔታ እሳቤ (Concept) እንደ ብዙዎቻችሁ የገባኝ ይመስለኛል። ዳሩ ግን ኃላፊነትንና ሽክምን መቀበል (Commitments & Responsibilities) ፈጽሞ ዕረፍት አይሰጡኝም።

* Dr. John C. Maxwell, called America's expert on leadership and author of twenty-two books, --including *The 21 Irrefutable Laws of Leadership*, Video #1, @1998.

በመሆኑም ይህችን መጽሐፍ ለመጀመርና ለመጻፍ የቻልኩት በቀን በአማካይ ቢያንስ 18 እና 19 ሰዓታት በመሥራት፤ ከመኝታ/ከእንቅልፊ በመቀነስ፤ የምሳ ሰዓቲን በመሻማትና እየበላሁም እንኳን በመሥራት፤ ማኅበራዊ ሁኔታዎችንና ግንኙነቶችን በመቆጣጠርና መጠናቸውንም በመቀነስ፤ የመሥሪያ ቤት የዓመት ዕረፍት ጊዜዬን በመጠቀም ነበር። እንዲሁም በመሥሪያ ቤት ያለኝን የምሳና የሻይ ዕረፍት ጊዜዬን በመጠቀም፤ በምሄድበት ስፍራ ሁሉ መጻሕፍትና ብጣሽ ወረቀቶች እየያዝሁ ትርፍ ጊዜ ላገኝ እየጫጫርሁ፤ እንደ ተለመደው አንዳንድ የአገራችን ስብሰባዎች በወቅቱ ስለማይጀሙና ጊዜዬን በመዋጀት፤ ለልጆቼና ለቤተሰቤ ያለኝን ጊዜ በመሻማት (ይህን ግን በጥንቃቄ በማድረግ)፤ ቴሌቪዥንና ቲያትር፤ ፊልምና ሌሎችም አስደላች ነገሮችን ሁለተኛ ምርጫዬ (Secondary choice) በማድረግ፤ ከሁሉም በላይ ግን ጊዜ ላያልፍብኝና እኔም ላላልፍ በዲሲፕሊንና ያቅጫን ያህል በመትጋትና በመጠን በመኖር ነበር። ለዚህም ደግሞ በቅርብ የሚያውቁኝ ሰዎችና እግዚአብሔር ምስክራ ነው።

ስለዚህ ማንም ሰው ጊዜውን በአግባቡ ከተጠቀመበት፤ ጊዜ የለኝም ማለት ሳያበዛ ውጤታማ (Effective) መሆን ይችላል። አጠቃቀሙን ግን ማወቅ ብዙ ልምድ ሊጠይቅ ይችላል። ሁሉም ግን እንደ እኔ ይሁን ማለት ያዳግታል። ልዩነቱ እንግዲህ ያ ነው። ስለዚህ ነው ብዙዎች ጊዜ የለኝም የሚሉት። እንዲያውም ራሱን በበቂ ሁኔታ የማያደራጅና ሰዓቱን በአገባቡ የማይጠቀም፤ ሌክንዶች በደቂቃ ተተክተው ደቂቃዎች ሰዓት እንደሚሆኑ የማይገነዘብና ለሌሎችም በቂ ጊዜ የማይሰጥ መሪ ችግር ያለበት ይመስለኛል። አንድ ሰው መሪ ደረጃ ላይ ሲሆን ከራሱ አልፎ ለሌሎች እንደሚኖር መገንዘብ ይገባዋል።

በመሠረቱ የእርሱ ማለትም የመሪው ጊዜ/ሰዓት የሁሉም ነውና ሌሎችን ጊዜ የለኝም ሊል አይገባም ይባላል። መሪ መሪ የሆነው ሌሎችን ሊያገለግል ነው እንጂ በሩን በሆነ ባልሆነው እየዘጋና እየተደበቀ እንዲሠራ አለመሆኑን በሙያው ስመጥርና እውቅ የሆኑ ሰዎች ይስማሙበታል። በተለይ ዘመናዊ የአመራር ስልት ባለሙያዎች ጥሩ መሪ ከሰዎች ጋር በሚያጠፋው ወይም በሚያላልፈው ሰዓት ሊመዘን እንደሚችል ይናገራሉ። በጊዜ መወጠርና ፋታ ማጣትም አእምሮአችን በትክክል እንዳያስብ ያደርገዋል ይባላል።

በአገራችን በአጠቃላይ የጊዜ አጠቃቀም ችግር ዋነኛው ነው። ለምሳሌ ሠርግ ቤት ሄደን ቀኑን ሁሉ ከራሳችን ጋር ስንጣላ እንውላለን። የሚባከነው ሰዓት እጅግ ያላዝናል። ጊዜ አንዴ ከሄደ

ሚሊዮን ዝርም አይመልሰውም። ጊዜ ያመልጣል በብድር ሊሰጥ የሚችል ሀብትም አይደለም። አንድ ሌላ አዲስ ነገር አለ ከተባለ ስለ ጊዜ ማን ገዶት? በቤተ ክርስቲያንም መልእክት አቅራቢው ያ ቀን የመጨረሻህ ነው የተባለ ይመስል ያለውን ሁሉ በአንድ ቀን ዘርግፎ ካልጨረሰ በቀላሉ አይለቅም። የቀጠሮ ጉዳይ ያለውም ሲወጣ እንደ ባለጌ ይቆጠራል። ታዲያ «ጊዜ ወርቅ ነው» ብሂላችን ነበር፤ ሲጠነዛ ግን ወርቅነቱ ሌላ ይሆናል። የዚህ መጽሐፍ መጻፍ ሥነ መሠረትም አንዱ መነሻ ጎን ይኼው ነበር።

ይህን ጽሑፍ እንድጀምር ያነሣሣኝ ሌላው ነጥብ ቀደም ብዬ ለመጥቀስ እንደ ሞክርኩት በኢትዮጵያ ለዘመናት የመሪ ችግር ሲወራ በመስማቱ፤ በዓይኔም በማየቴና እንዲያውም በቤተ ክርስቲያንም ውስጥ ችግሩ ገብቶ ገበናችን ተገልጦ እርቃናችንን መሆናችን በግልጽ ስለሚታይ፤ ለውይይትና ለግምገማ ቢረዳ ብዬ በማሰብ ነው። በአገር ደረጃ ሲወራ እንሰማ የነበረው በቤተ ክርስቲያንም ድርጅታዊ አቋሟ ሲታይ ችግሩ በጉልህ በመከሰት ላይ ነው። ታዲያ ምን ይሻላል? በመሪ አለመታደላችን ምን ይሆን?

በትንሽ ስፍራ እንኳን ያስቀመጡት መሪ ልቀቅ ሲባል ጦር ይሰብቃል፤ ያድማል፤ ያሳድማል፤ ብዙ ብዙ ነገር ይላል፤ የራሱን ጥፋት ግን ይሞታታል እንጂ አያምንም። የወንበር ፍቅር የመሪነት ባሕርይ ሆኖ ይታያል። ትክክለኛው የመሪ ትርጉም ግን ማገልገል፤ ታማኝ ሉሌ ሆኖ ማስተናገድ ነበር፤ ነውም። በእኛ አገር ትርጉም ግን ንግሥና ይመስለናል። ስለሆነም ሌሎችን ለማገልገል መነሣት ሲገባን በማግስቱ እንዲያገለግሉን ጥሪ እናቀርባለን። ፊውዳላዊ ሥርወ መንግሥት የጣለብን ሥነ ልቡናዊ ተጽዕኖና ቀንበር በቀላሉ አልተሰበረም። በግልጽ አገልግሎት ሲሉ ባይሰማም በስማበለው የክብር ዘበቻቸው/ ጋሻ ጃግሬዎቻቸው ይነግሩናል፤ ይጠቁሙናል። አንዳንዱ ከቻለ ከፋፍሎ ለመግዛትም ይሞክራል፤ ትንሽ ቡድንም ይፈጥራል፤ ከተሳካለት መሰሪ ተግባሩን ውስጥ ለውስጥ (Net-work) ዕቅዱን ያስፋፋል። የአመራሩንም ወግ እንደ የዳዊት ልጅ ንጉሠ ሮብግም ስብሰቦ ያስታውቃል። ከላይ ወደ ታች እንደሚፈስ ውኃ የሥልጣኑን አፈሳስ/ ተዋረድ ያብራራል። ግማሹም ደግሞ በማይገባው ነገር መንጋውን ያስደነብራል። እንዲህና እንዲያ አደርጋለሁ ብሎ ሕልሙን ይናገራል። ሆኖም ግን ገና ሕልሙ ሳይፈታ ስፍራውን ይለቃል።

ቀጥሎም ኮራ ጀነን፤ ለጠጥ ሳብ፤ እጥፍ ዘርጋ፤ ፈጠን ረጋ፤ ጠንቀቅ ቀበጥበጥ፤ ወዘተ... ያደርገዋል። አብዛኛውን ጊዜ እንደዚህ ያለ መሪ በውስጡ ስለሚፈራ ጨካኝ ይሆናል። በአገር ደረጃም

ሁልጊዜ አንዱ ሌላውን ያጠፋል፤ ያባረራል፤ ይገድላል፤ ያሳድዳል። የተጀመረውን እንደ መቀጠል ጥሩ ነገር ቢሆንም እንኳን በሌላ መሪ ነውና የተጀመረው መፍረስ አለበት፤ መለወጥ ይኖርበታል፤ ይባልና እንደ ገና በእጅ አዙር ሌላ ስያሜ ተሰጥቶ ይገነባል፤ ወይም እንዲቀጥል ይደረጋል። ቀጣይነት የሌለው ሁልጊዜ ጀግሪ መሆንና የተጀመረን አለመጨረስ ዓይነተኛ ባሕሪያችን ሆኖ ለዘመናት ቆይተናል።

በዚህና በሌሎች ምክንያቶችም መዋዕለ ንዋያችን እየባከነ ከድህነት ቀንብር መላቀቅ ተስኖናል። የተባበሩት መንግሥታት የሰው ኃይል ልማትን በሚመለከት እ. ኤ. አ. በነሐሴ ወር 2000 ዓ. ም. መጨረሻ ላይ እንደዘገበው ከ174 አገሮች ውስጥ ሀገራችን የነፍስ ወከፍ ገቢን፣ የጤና እንክብካቤን፣ የዕድሜ ጣራንና ትምህርትን እንዲሁም ንጹሕ ውኃን በሚመለከት፣ 171ኛ እንደሆነች ተረጋጧል። (World Pulse/UN: Aug. 00). እንዲያውም ቡርኪና ፋሶን፣ ኒጄርና ሴራሊዎንን ብቻ ለመብለጥ በቅተናል። የአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ 50ኛ ዓመት በዓል ላይ የቀረበው ጽሑፍ እንደሚያመለክተውም የነፍስ ወከፍ ገቢያችን 110 ዶላር በዓመት ሆኖ ከ210 አገሮች የመጨረሻ ሳንሆን አልቀረንም። ያለችንን ሀብትም እንኳን በአግባቡ አልተጠቀምንምና ማባከን ለትልቅ ጥፋትና ውድቀት ዳርጎናል።

በሌላ በኩል ቅርስንም ማጥፋት አገር ማጥፋት ነው። ለምሳሌ፡- ከጥቂት ዓመታት በፊት በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የነበሩ መጻሕፍት ወጥተው እንደተቃጠሉ ወይም አሮጌ ተራ እንደደረሱ አስታውሳለሁ። ደርግ የተማረን ሲጠላ ነባር መጻሕፍቱን ሁሉ አቃጠለ። በእርግጥ ዕድል አጋጥሞኝ ከአሮጌ መጻሕፍት ተራ ትንሽ መጻሕፍትን ለመሸመት ችያለሁ። «ልጅ ያበካው ለእራት አይበቃም» እያልን ዘወትር ልጅ፣ በሰው ትከሻ ላይ የምንደገፍ ተመጽዋች መሆን ችለናል። ልጅም እንኳን ለተወሰነ ዘመን ነው እንጂ ራሱን እንዲችል ይደረጋል። እኛ ግን መቼ ይሆን ከምጽዋት የምንላቀቀው? ከ28 ዓመታት በፊት በአንድ ብር 50 እንቁላል እንዳልገዛሁ ያህል፣ ትላንትና በአምስት ብር ዘጠኝ እንቁላል እንድንገዛ ተገድጃለሁ። በዚህም የአንድ እንቁላል ዋጋ ከ0.50 ሳንቲም በላይ ሆነ ማለት ነው። ሌላም ሌላም ማንሣት ይቻላል። ግን ምን ያደርጋል?

ሁልጊዜ «ከፋ-ከፋ» መሆኑን በትክክል አውቀን፣ ጠላትም ጠላት መሆኑን በእርግጥ ካላረጋገጥን፣ እርሱ በተጓዘበት መንገድ አልጓዝም፣ እርሱ የተሻገረውን ድልድይ አልሻገርም፣ እርሱ የበላበትን ቤት እኔ አልበላበትም፣ እርሱ የሠራቸው ሁሉ የተበላሹ ናቸው፣ የእርሱ የሆነ ነገር ሁሉ ለእኔ ሊሆን አይገባም፣ ካልን ጤነኞች መሆናችንን

እጠራጠራለሁ። በመሠረቱ ሁሉም ትክክል የሚመለው ማንኛውንም ነገር እርሱ ራሱ ሲይዘው ብቻ ነው። ከእርሱነቱ/እኔነቱ ውጭ ሲሆን ሌላ ጉዳይ ይሆናል። መኪና የምናሸከርከር ሰዎች ከጎናችን ሌላ ሾፊር ከተቀመጠ አያስነዳንም። እኔም በዚህ ነገር ባለቤቴን አስቸግራለሁ። እርሷም እንደዚሁ።

ደግሞም አንዳንድ ሌላውን ባማበት አፋ ጥቂትም ቢሆን ላይቆይ ራሱ ይገባበትና ያርፈዋል። እኔን ማን በሾመኝ? ብሎ አቤሌሎም በከንቱ በንጉሡ (አባቱ) ላይ ተነሣ እንጂ ሹመቱን አላገኘውም። (2ኛ ሳሙኤል 15ን ይመልከቱ)። አቤሌሎዎች ዘወትር ምቹታቸው ወንበር ስለሆነ ወንድማቸውንና አባታቸውንም እንኳን ቢሆን ገድለው ከመሾም ወደ ኋላ አይሉም። ሹመትና ሥልጣን ግን ከእግዚአብሔር ነው። ይህን ያላወቀ አቤሌሎም ግን ሕዝብ አስጨርሶ እርሱ ራሱም ተጨርሷል። ያውም በአደባባይ ከፍ ብሎ እንዲታይ በዛፍ ላይ ተንጠልጥሎ ራሱ በማሰው ጉድጓድ ገብቷል። እንኳንስ የሰው ሊያገኝ ልዕልናውንም አጣ- ከዛፍ ላይ ተንጠልጥሎ ሞተ። የዱር ደኖች ዳኛ ሆነው የሞት ቅጣት ፈረዱበት። «ዓሣ ጎርጓሪ ዘንዶ አወጣ፤ የሰው ፈላጊ የራሱን አጣ» ማለት ይህ ነው። ሁልጊዜ በሌባ ጣታችን ወደ ሌላው ስንጠቁም፤ ቀሪዎቹ ጣቶች «ወዮ ለአንተ!» እንደሚሉን ብንገነዘብ መልካም በሆነልን ነበር።

በአጠቃላይ የመሪ ችግር መኖሩን ለማረጋገጥና የእኔ አመለካከት ብቻ አለመሆኑንም ለማጣራት በልዩ ልዩ ደረጃ ለሚገኙ ሰዎች በተለይም መሪዎች ሁለት ገጽ መጠይቅ በትኚ ለማሰባሰብ ሞክሬ ነበር። በዚሁ መሠረት ከበተንኩላቸው መሪዎችና ልዩ ልዩ አገልጋዮች ውስጥ አንዳንዶቹ ባይመልሱልኝም፤ ለጥናቱ ትክክለኛነትና የመሪ ችግር መኖር በማያሻማ መልኩ በቂ አስተያየቶችን ተቀብያለሁ። 66 ያህል መጠይቆችን ለሚታወቁ ሰዎች/መሪዎች በትኚ 42 ሲመለሱ፤ ያልመለሱትም ምናልባትም እንደተለመደው በጊዜ እጥረት እንደሆነ እገምታለሁ። አንዳንዶቹን ብቻ ደግሜ ደጋግሜ ባለመጠየቄ ምክንያታቸው ምን መሆኑን ለማወቅ ያዳግት ይሆናል። መጠይቅ በግድ መሞላት አለበት ስለማይባል ከመጨቅጨቅ ታቅቤአለሁ። ደጋግሜ ጠይቄ እንመልሳለን ብለው ያልመለሱም ነበሩ። ከተሰበሰቡት ውስጥም እጅግ ጠቃሚ የሆኑ አስተያየቶችን በመምረጥ በመጽሐፍዋ በስተመጨረሻ ገጾች አጠናቅሬ ለማቅረብ ሞክሬአለሁ።

በተጨማሪም በጊዜ ሂደትና በልምምድም ውስጥ፤ በትምህርት/በሥልጠናና በሥራ ዓለም ያገኘኋቸውንና ያሰባሰብኋቸውንም በማጠናቀር፤ ለወገኖቹ ቢጠቅም ብዬ

አቅርቤአለሁ። መጀመሪያ ሥራ ከያዝኩበት ከሐምሌ 1964 ዓ. ም. ጀምሮ አሁን እስካለሁበት ድረስ አሥራ ዘጠኝ የበላይ አለቆች እንደነበሩኝና እኔም አለቃ የሆንኩባቸውን ዓመታት አስታውሳለሁ። ከእነዚህ ውስጥ ስምንቱ የውጭ አገር ዜጎች ሲሆኑ ብራዚላዊ አንድ፣ ሆላንዳዊ አንድ፣ አውስትራሊያዊ አንድ፣ አንድ ኤርትራዊ፣ አንድ ካናዳዊ፣ ሦስት አሜሪካውያን የተቀሩት ደግሞ ኢትዮጵያውያን ነበሩ። እያንዳንዳቸውም የሚከተሉት የአመራር ዘዴ/ስልት እጅግ ይለያያል። ከእያንዳንዳቸው ብዙ ተምራክለሁ።

ሆኖም ግን የውጭ አገር ዜጎች ከኢትዮጵያውያኑ አመራር ጋር የሚለያዩበት ብዙ ነገር አግኝታለሁ። በእርግጥ ሰባቱ የውጭ አገር ዜጎች አሁን ባለሁበት ድርጅት ውስጥ በስምንት ዓመታት ዕድሜዬ ያየኋቸው ሲሆኑ፣ የተቀሩት ግን በሌላ ስምንት መሥሪያ ቤቶች ባገለገልኩባቸው ዘመናት ውስጥ ያጋጠሙኝ ነበሩ። ስለሆነም የእነዚህ መሪዎች ገጠመኝ ለመጣጥፊ ድርሻ ነበረው ማለት ይቻላል። በመጽሐፍዋ ቀጣይ ምዕራፎች ውስጥም መሰል ቁም ነገሮች በስፋት ይተነተናሉ።

2. የመሪ ማንነት

በዚህ መጽሐፍ ውስጥ መሪ ማለት የአገር መሪ፣ የድርጅት ኃላፊ ወይም አስተዳዳሪ፣ የቤተ ክርስቲያን ሹማምንት/ሽማግሌዎች ወይም እረኞች ወዘተ... ብቻ ሳይሆን ማንኛውንም አገልጋይ ነኝ የሚለውን ሁሉና ማንኛውንም ሰው የመምከር፣ የመለወጥና የማሠራት ድርሻ ያለውን ሁሉ ሊያጠቃልል ይችላል። በግድ ሰውን አፍኖና አስገድዶ ከሚያሠራ በስተቀር ማንም በደረጃው መሪ ነው ማለት ይቻላል። የጽዳት ሠራተኞች ኃላፊም ብትሆን በደረጃዋ መሪ ናት። በእኛም አገር ካቦ እያልን የምንጠራው የቀን ሠራተኞች አለቃም ባለበት የደረጃ መደብ መሪ ሊባል ይችላል።

እንዲያው በጥቅሉ በዘመናዊ ትርጉሙ ስንመለከት፣ መሪ (Leader) ማለት በቁጥር ይነስም ይብዛም ተከታዮች ያሉት፣ እርሱ ወደ ወደደውና ወደ ፈለገው ወይም ወዳስበው አቅጣጫና ስፍራ ምንም ዓይነት ተጽዕኖና የግፊት ጫና ሳያደርግ ሰው ሊያሳድርባቸውና ሊያደርስባቸው (Influence) የሚችል ሰው ማለት ሊሆን ይችላል። በመሠረቱ መሪ ካለ እንግዲህ ተመሪም/ተከታይም አለ ማለት ነው። ዶ/ር ማክስ ዌል* እንደሚሉት፡- "The true measure of leadership is influence" ፣ «የእውነተኛ አመራር መለኪያ ሌሎችን የመሳብና የመለወጥ ችሎታ ነው።»

በአገራችን አነጋገር ዕውርን ሰው መንገድ የሚያሳይና የሚያመለክትም መሪ ሲባል፣ መንገድ የጠፋበትንና የሚባዝንን ሰው አቅጣጫ የሚያሲዝም ቃሉ ያው መሪ ነው። ለነገሩ ሌባም የሰረቀውን ሁኔታ እንዲያመለክት ሲጠየቅ «ምራ» ይባላል። በእንግሊዘኛው (Guide & Leader) የሚሉት ቃላት ግን በጣም ይለያያሉ። ቱሪስቶችን ወይም መንገድ የጠፋባቸውን መንገድ የሚያሳየው (ጋይድ) ሲሆን ሰውን የሚያስተባብር ወይም ድርጅትን የሚያስተዳድር ግን (ሊደር) ይባላል። ከአንድ ሰው በላይ የሚያስተዳድር ሰውም እንኳን ቢሆን መሪ ነው። መሪ ባሪያ የሆነ

* Dr. John C. Maxwell, *The 21 Irrefutable Laws of Leadership*, Video #1

አገልጋይ (Servant-leader) ማለት ነው። ዳሩ ግን ራሱን በጉልበቱ መሪ ያደረገ ሁሉ ጥሩ መሪ ነው ማለት አይቻልም።

በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ አነስተኛዋ መጽሐፍ የሆነችው የይሁዳ መልእክት ጸሐፊው በባሪያ መስል አገልጋይ የአመራር ስልት (Servanthood Leadership) የሚያምን መሆኑን ገና ጽሑፉን ሲጀምር ጠቅሶታል። የግማሽ ወገን ወንድሙ ቢሆንም፤ የኢየሱስ ክርስቶስ ባሪያ መሆኑን አልደበቀም። በመሆኑም ያየው አስገርሞት በቁጥር 12 ውስጥ አንድ ቁም ነገር አስፍሯል። «እነዚህ---እንደ እረኞች ያለ ፍርሃት ራሳቸውን ይጠብቃሉ» ብሏል። ድርውንም ራሱን በራሱ የሚሾም ከዚህ የተሻለ ነገር አይታይበትም።

በእንስሳት ዓለምም እንኳን ሌሎች የሚከተሉአቸው ከፊት ለፊት እንደ መሪ ሆነው የሚሄዱ አሉ። በሌላ ጎኑ ደግሞ መሪ መንገድ የሚጠርገና የሚያዋጋ ብሎም የሚጋፈጥ ሊሆን ይችላል። ስለዚህ መሪ ማለት አቅጣጫ ማሳየትን ሊያመለክት በድርጅት፤ በቤተ ክርስቲያን፤ በቤተሰብ፤ ወዘተ... የበላይነትና የኃላፊነት ድርሻ ያለው ሰው ነው ሊባል ይችላል። ይህ ብቻ ነው ትርጉሙ ካልን ደግሞ ሥልጣንና ኃላፊነት ብቻ በአጋጣሚ የተገኘ የሥራ መደብ ጥሩ መሪ እንደማያደርግ የዚህ መጽሐፍ ደራሲ ያምናል። ዘመናዊ የሆኑትም የመሪ ትርጉሞች የጌታ ኢየሱስን ትርጉም ይስማሙበታል።

በመሆኑም መሪ ማለት የእርስ በርስ ግጥነትና ሌሎች ኃላፊነትም ሁሉ በእርሱ ትክሻ የወደቁበት፤ አክብሩኝ፤ ስገዱልኝ የማይል ሰው ነው። ይህም የሚሆነው እውነተኛ ባሪያ አገልጋይ መሪ መሆኑን ሲገነዘብ ብቻ ነው። አለበለዚያም በሌሎች ትክሻላይ የሚቀመጥ ከባድ ሸክም ወይም ቀንበር ይሆናል። ተመራውም ዕለት በዕለት የቀንበሩን መለበር ይመኛል። ወደ አምላኩም ይህን ቀንበር ለበርልኝ የሚለውን እርሮ ያስተጋባል።

መሠረታዊ መነሻችንም ይኼው ከሰው ጋር የተያያዘ የአመራር (Leadership) ምንነት በመሆኑ፤ አሉ ከሚባሉት ምናልባትም ከ350 በላይ ትርጉሞች ውስጥ ለጊዜው ገላጭነታቸው የተሻለ መስሎ ያገኘኋቸውን የመሪ ትርጉሞች እንደሚከተለው አላጥሬ ለማቅረብ እሞክራለሁ። በመጠይቁ ውስጥ የተሰጡትንም ልዩ ልዩ አስተያየቶች በስተመወረሻ ለማካተት ተሞክሯል።

- ቲድ ኤንግስትሮም፡- መሪ፤ «አንድ ነገር ሊሆን እንዲችል ያደርጋል»። ኤንግስትሮም የቀድሞው የወርልድ ቪዥን ዓለም አቀፍ ድርጅት ዋና ዲሬክተር የነበሩ ሲሆኑ፤ በአሜሪካን አገር በአመራራቸውና የተለያዩ አመራርን የሚመለከት መጻሕፍት

ጸሐፊ እንደሆኑም ይታወቃል። እንደ እርሳቸው ከሆነ «መሪ /አንድ የሚፈለግ ነገር እንዲሆን የሚያስደርግና የሚያነሣ ሳክሮይን የሚያመጣ ችሎታ ያለው ሰው ነው።»¹ በመሆኑም እንደ አባባላቸው መሪ የሌሎችን ድርጊት የሚመራና ራሱም ድርጊቶቹን እያከናወነ ሌሎችን በመለወጥ (Influence) የሚፈለገውን ውጤት የሚያስገኝ ማለት ነው። በዚህም መሪነት አመለካከትና ድርጊት በተዛማጅ ማለት ነው። እዚህ ላይ መሪ ሠርቶ የሚያሠራ፣ የማያደርገውን አድርጎ ብሎ ሌሎችን የማያስጨንቅ ሰው ማለት ነው ይላሉ። እነዚህንም መሪዎች በሦስት ዓይነት ሲገልፁባቸው፡- ነገሮች እንዲሆኑ የሚያደርጉ፣ ነገሮች ሲሆኑ ዝም ብለው የሚታዘቡና በሚሆነው ነገር የሚገረሙ ብቻ ብለው ከፋፍለዋቸዋል።

- ሐንስ ፌንዝል፡- ደግሞ መሪ «ሰዎች በሌላ ሳይመሩ በራሳቸው መሄድ የሚችሉበት ቦታ ማድረስ/መውሰድ»² የሚችል ማለት ነው ይላሉ።
- ሮበርት ክሊንተን፡- መሪ «ለእግዚአብሔር የተሰጠ ችሎታና ኃላፊነት ያለው ሰው ሆኖ የሚከተሉትን የቡድኑን አባላት ወደ እግዚአብሔር ዓላማ የሚያደርስ ነው»³ በእርሳቸው አባባል መሪው የተከታዮቹን አላብና ተግባር አስተባብሮ የጋራ ዓላማና ጥቅማቸውን ወደ አንድ አቅጣጫ ያስቀይላል።
- ዶ/ር ጂም ፕሉድማን ፡- የኤስ አይ. ኤም. ዓለም አቀፍ ድርጅት ዋና ዲሬክተር የሆኑት መሪ ማለት **“---a person who creates an environment where others can flourish.”**^{*} ትርጉሙም «ሌሎች እንዲያብቡ ምቹ የአየር ሁኔታ የሚፈጥር ሰው ነው።» በሌላ ስፍራ ደግሞ እንዲህ ብለው ነበር፤ «ሰዎች እንዲያድጉና እግዚአብሔር የፈጠራቸው ራሳቸውን እንዲሆኑ የሚያደርግ ሰው ነው። ስለሆነም እያንዳንዱ ክርስቲያን ሌሎችን ለመለወጥና መሪም ለመሆን ተጠርቷል፤ ዕድልም ተሰጥቶታል»⁴ ብለዋል።

* Jim Plueddemann, *Leadership Team Letter*, USA, 2000.

Dr. Plueddemann stated that, "only leaders can legitimate the environment of an organization. Christian leadership is all about making it possible for other people to achieve their potential in God. It is about equipping people, it's about recognizing, releasing & developing peoples' gifts, when this is present, 'lording it over them' should not be necessary."

- ቶማስ ፒተርሰና ርበርት ወተርማን፡- መሪ «ሌሎችን ለውጦ የሚያስከትልና በማዕከላዊነት ሕዝብን የሚማርክ ነው»። መሪው ብተከታዮቹ እምነት የተጣለበት፣ ተግባራቸውን ሲያከናውኑ ደስ እያላቸው የሚያከናውኑና በእርሱም የሚተማመኑበት ነው። መሪ ለውጥን የሚያራምድ (Transforming leader)⁵ ሆኖ የኅብረተሰብ እሴቶችን የሚያስተካክልና የሚያርም (Value shaper)፣ ምላሴያዊ ሆኖ ትርጉም ያለው ተግባር የሚፈጽም ሰው ነው። ጎዳና ቀያሽና መንገድ ጠቋሚም ነው። ግንንም ሰው ላይንቅ በጋራ ያስተባብራል፤ ለሥራም ያሠማራል። እነዚህ ጸሐፊዎች አሜሪካን አገር በሚገኙ እጅግ በጣም ጥሩ በተባሉ ድርጅቶች ውስጥ ጥናቶች ያካሄዱ ነበሩ። ይህ ድርጅታዊ ትርጉም ሲሆን መሪዎች በአንድ ድምፅ የሚናገሩ ሆነው ሲደጋገፉና ሲደግጡ ድርጅቱ ውጤታማ ይሆናል ይላሉ።
- ሐሪ ትሩማንና አንድ ያልታወቀ ጸሐፊ ፡- እኚህ ሰው ደግሞ መሪ ማለት «ሰዎች ሊሠሩት የማይፈልጉትንና የማይወዱትን ነገር በገዛ ፍላጎታቸው እንዲሠሩት ለማድረግ ችሎታ ያለው ሰው ነው» ሌላ መሪ ማለት «አንድ አባት ልጆቹን በተግማጽና በምክር እየተንከባከበ እንደሚያላድጋቸው ለሕዝቡ የሚሆንና የሚጠነቀቅ ነው»⁶ ብለዋል።
- ጄ. ኦስዋልድ ሳንደርስ ፡- መሪ «የሌሎችን ችሎታና ጉድለት ወይም ድካም አውቆ ራሱ የተሻለ ተግባር ለማከናወን የእያንዳንዱን ችሎታዎች ለማድነቅና ለማገጣጠም የሚበቃ ማለት ነው»⁷ ብለዋል።
- ዋልተር ራይት፡- እኚህ ሰው ለብዙ ዓመታት የሥራ አመራር አሠልጣኝ፣ የሪጀንት ዩኒቨርሲቲም ፕሬዚዳንትና የሌሎችም አያሌ ድርጅቶች መሪ የነበሩ ሲሆን፣ ለእርሳቸው መሪ ማለት፣ «እርስ በርስ የሚደረግ ግንኙነቶችን ያማከለ ሆኖ አንድ ሰው የሌላውን አስተሳሰብ፣ ባሕርይ፣ እምነትና አመለካከት እንዲሁም እሴት ለመለወጥ የሚያደርገው ፍላጎት»⁸ ነው ይላሉ። መሪነት በእውነተኛ ግንኙነት ውስጥ የሚታይ ከባሕርይ ውስጥ የሚፈልቅ ቁርጠኝነት ነው። በአጠቃላይ ልዩነትን በሁለተኛ ወገን ላይ ለማምጣት የሚደረግ ማንኛውም የእርስ በርስ ግንኙነት ለመሪነት እንደሚያበቃ ያስምሩበታል። መሪ ማለት ኃላፊነትና ሥልጣን ያለው ሰው ብቻ ነው ካልን ትርጉሙ እጅግ ጠባብ ነው ይላሉ።

አንድ ሰው በምስክርነት ደረጃ እንኳን ቢሆን ሌላ አንድ ሰው መለወጥ ከቻለ፤ የባሕርይ ለውጥ በማድረጉ የመሪነትን ሚና ተጫውቷል ማለት ነው። በመሆኑም እያንዳንዱ ክርስቲያን በግለሰብ ደረጃም እንኳን ቢሆን መሪ ነው። ስለዚህ መሪ እንደ ባሪያ አገልጋይ (Servant leader) ፍቅርን፣ ሰላምንና ምሕረትን በአንድነት የሚለማመድ ባሕርይ ያለው ነው ብለዋል። ይህም ትርጉማቸው መጽሐፍ ቅዱሳዊ እንደሚመስልና ጌታ ካስተማረው ትምህርት ጋር እንደሚቀራረብ ያረጋግጣሉ። በተለይ በሁለቱ ትናንሽ መጻሕፍት ማለትም በፊልሞናና በይሁዳ መልእክት ላይ በማተኮር አያሌ ያልተገነዘብናቸው ጭብጦችን ያስገነዝባሉ። እነዚህ ሁለት ትናንሽ መጻሕፍት ሆነው የዕለት ተዕለት ኑሮ ላይ ተግባራዊ ትምህርት ይሰጣሉ።

- ሊዎርይ ኤምስ ፡- መሪ «ከሌሎች ይልቅ አብልጦና አጥርቶ የሚያይ፤ ከሌሎች ይልቅ አርቆ የሚያይ፤ እንዲሁም ከሌሎች ቀድሞ የሚያይ ሊሆን ይገባል»⁹ ብለዋል። በሌሎችም ብዙ ብዙ ትርጉም ሊሰጠው ይችላል። ለጊዜው ለተነሣንበት ዓላማ ግን ይህ በቂ እንደሚሆን ይገመታል።

- ዶ/ር ጆን ማክስዌል፡- በዛ ያሉ የመሪ ትርጉሞች ቢኖራቸውም መሪ «መንገድን የሚያውቅ፤ መንገድን የሚሄድና መንገድ የሚያሳይ»¹⁰ ነው ብለው ይደመድማሉ። በመሆኑም በፈቃድ ወድዶ የሚከተላቸው ሰው ሳይኖር የሚመሩ የሚመስላቸው ሁሉ ሽርሽር እንደሚሄዱ ሰዎች ይቆጠራሉ ይላሉ። እውነተኛ መሪ ሌሎችን በሚስብበትና በሚማርክበት ችሎታውና ፍላጎቱ (Influence) ይለካል።

ለነገሩማ አይልፍ ሒትለርና ጆሴፍ ስታሊንም መሪ ተብለዋል። የኢራቁ ሳዳም ሁሴን፣ የኩባው ፕሬዚዳንት ፊደል ካስትሮም ሕዝብን ወደ እነርሱ ፍላጎት በመቀየርና በመሳብ መሪ ናቸው። ማንነታቸው ግን የሚታወቀው ለሕዝብ ባላቸው ስሜትና ወገናዊነት ነው።

ከመስማትና ስለ እነርሱ ከማንበብ በስተቀር መቼም ስላላየኋቸው ብዙ መናገር ያዳግተኛል። በመጠይቁ ውስጥ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን መሪዎች ባሕርይ ምን ይመስላል? ተመሳሳይነትስ አለው? ተብሎ ለተጠየቀው ጥያቄ አንድ መላሽ «የሚወራውን ይመስላል» ብለው መልሰዋል። እንግዲህ ሁሉም የሚወራውን ከመስለ መፍትሔው ምን ይሆን? እነዚያ የሞቱትስ ቢያንስ ከወሬ አርፈዋል። በሕይወት እያለን እንደዚህና እንደዚያ ከተወራብን ወዮልን!

ይህም ግለት ግንኛውም ሰው ጥቅሙ ስለተነካ የሚያወራውን የውሸት ወሪ አይደለም፤ በትክክል ስላደረገው ነገር የሚወራውን እንጂ።

በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ መሪ «አገልጋይ ሆኖ (እንደ ባሪያ ግለት ነው) የሚመላለስ ባለአደራና ዙሪያ ገብ ጠባቂ ነው» ግለት ይቻላል። አደራ የተሰጠው ከእግዚአብሔር ከአምላኩ ስለሆነ መሪ ጥንቂቅና ታማኝ መሆን ይጠበቅበታል። ለምሳሌነት እንዲረዳን ብዙ የቀድሞ መሪዎችን መጥቀስ ይቻላል። ሙሴ፣ የሙሴ እጎት ማርያም፣ አብርሃም፣ ዮሴፍ፣ ያዕቆብ፣ ሳምሶን፣ ዲቦራ፣ በአዲስ ኪዳንም ጌታችን ኢየሱስ፣ ጳውሎስ፣ ጢሞቴዎስ፣ ጽርስቅላና አቂላ፣ ማርያ (ሴት መሪ)፣ አንዲራኒቆንና ዩልያን፣ ፕሮፊዎፍና ጢሮፊዎላ፣ ጠርሲዳ (ሴት መሪ) ወዘተ... ሮሜ 16:5-6ን ይመልከቱ።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በምድር በተመላለሰበት ወቅት ያስተማረውና የኖረው፣ «ከእናንተ ታላቅ የሆነ በመካከላችሁ እንደ ታናሽ፣ የሚገዛም እንደሚያገለግል ይሁን» ይል ነበር። (ሉቃስ 22:26 እና ዮሐንስ ወንጌል 13:14 ይመልከቱ)። በአዲስ ኪዳን የእግዚአብሔር አገልጋዮች በግሪክ ትርጉሙ [διακονος = Diakonos means Minister, Deacon, servant or helper] አገልጋይ ወይም ረዳት ግለት ሲሆን፣ [δουλος = Doulos means slave or Bond servant] ግለት ደግሞ ባሪያ ወይም አሽከር እንደ ግለት ነው።

ስለዚህ የእግዚአብሔር አገልጋይ ነኝ የሚል ሁሉ በሕዝቡ ላይ የተሰጠው ቦታ የአገልጋይነት እንጂ «ስዩመ እግዚአብሔር» እያለ በእግዚአብሔር ሕዝብ ላይ እንዲሠለጥን አይደለም። ያማ ለቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴም እንኳ ሲሆን አልጠቀማቸውም። እግዚአብሔርን ማገልገል የንግሥና ቅባት በመጠየቅ ሳይሆን የአገልጋይነት/ የባርነት ቅባት በመመኘት ሲሆን እንዴት መልካም በሆነ ነበር? የትዕቢትና የኩራት ቅባት ከእግዚአብሔር እንደማይሰጥ በትክክል መናገር ይቻላል። ሕዝቡን የሚረግጥና የሚገፋ፣ የሚንቅና የሚኩራራ፣ ሲብስም የሚጨፈልቅ ከእግዚአብሔር የሚሰጥ «የመሪ ቅባት» እንዳልሆነ በድፍረት መናገር ይቻላል።

መሪነት ግን ባለአደራነት ነው።

ስለሆነም በተለይ መንፈሳዊ ነኝ የሚል መሪ፦

- ከፉን ይጸዩል፤ ሕይወት ከሚጎዳ ነገር ሁሉ ይሸሻል፤ ለሰላም ፍለጋ ራሱን ይለያል/ይቀድሳል፤ ከጥፋት ጋር አይደባለቅም። ለምሳሌ፦

የሴፍ ከጲጢፋሪ ሚስት እንደሸሸ ማለት ነው። (ዘፍጥረት 39:12፥ 1ኛ ጢሞቴዎስ 6:11 ይመልከቱ) ።

- ከከፋ ጋር ይዋጋል፤ ለእምነቱ ይጋደላል፤ በመልካምም ያሸንፋል እንጂ በከፋ አይሸነፍም፤ የተጠራበትን አይዘነጋም፤ ምሳሌ፡- ጳውሎስን መጥቀስ ይቻላል፥ (ሮሜ 12:9፥ 17 እና 21፥ 1ኛ ጢሞቴዎስ 6:12 ይመልከቱ) ።

- በእግዚአብሔር ለመታመን ልቡ የጸና ነው፥ እንደ የእግዚአብሔር ባለ አደራ ለጋላፊነቱ እየተጠነቀቀ ይመላለሳል፥ (ዘፍጥረት 39:1-9፥ 2ኛ ዜና 15:8፥ መዝሙር 108:1 እና 125:1፥ 1ኛ ጢሞቴዎስ 6:20-21፥ 2ኛ ጢሞቴዎስ 1:14፥ ቲቶ 1:3-7 ይመልከቱ) ።

- ለሐሰተኞች በቀላሉ አይንበረከክም ወይም እጁን አይሰጥም (ቲቶ 1:11 እና ዮሐንስ 8:32 ይመልከቱ) ።

- በተናገረው የሚጸናና ቃሉን የማያጥፍ ሆኖ ለዓላማው መሳካት አተኩሮ ይሠራል። በራሱም የሚተማመንና የማያሳፍር ሠራተኛ ነው። (2ኛ ቆሮንቶስ 1:18-20፥ ቲቶ 3:8፥ 2ኛ ጢሞቴዎስ 2:15 ይመልከቱ) ።

- በሰውና በሰው፥ በእግዚአብሔርና በሰዎች መካከል ገብቶ ይማልዳል፤ ለደክሙ፥ ተስፋ ለቆረጡና ግራ ለገባቸው ያዝናል እንጂ ተመልሶ ግራ አያጋባቸውም፤ ለምሳሌ፡- ሙሴ ያን ነበር ያደረገው (መዝሙር 106:23፥30፥ 2ኛ ቆሮንቶስ 5:20፥ ፊሊሞና 15-20 ይመልከቱ) ።

- የገዛ ቤተሰቡን በሚገባ ይመራል፤ ያስተዳድራል፤ ይንከባከባል። (1ኛ ጢሞቴዎስ 3:5 ይመልከቱ) ።

- በዓለም ላይ በሚሆነው ነገር ልቡ በፍርሃት አይርድም፤ በእግዚአብሔር ይመካል፤ በዘመድና በሚያውቁት መሪዎች አይመካም። ዓይኑን ከሰዎች ላይ ያነሣል። (ኤርምያስ 17:5-7 ይመልከቱ) ።

- ከሰዎች በተገለበጠ ወይም በተከረጀና ከሌላ አገር ተጭኖ በመጣ (Imported) ራእይ ለመምራት መሞከር ሳይሆን የራሱ ራእይ ከእግዚአብሔር ይኖረዋል። ያንንም ለተከታዮቹ ያመለክታል፤ እንዲረዱትም ያደርጋል።

- መልካም ማድረግ እንዲያው ደስ ይለዋል፤ በአልጋው ላይ ከፋትን ሲያስብ አያድርም። አጥፍቶ የመጥፋት ሕልምም አይታየውም። እነዚህንና መሰል ባሕርያትን ያሳያል። እዚህ ቦታ መርዶክዮስን መጠቀስ እንችላለን።

ይህ ሰው «---በአይሁድም ዘንድ የከበረ፡ በብዙ ወንድሞችም ዘንድ የተወደደ፡ ለሕዝቡም መልካምን የፈለገ፡ ለዘሩም ሁሉ በደንኅ የተናገረ ነበር።» (እስቴር 10:3 ይመልከቱ) ።

የማንነት ጥያቄ

1. መሪ ማለት ምን ማለት ነው? ሁሉም መሪ መሪ ነው ማለት ይቻላል?
2. መሪ ከመሪ እንዴት ይለያያል?
3. በአንተ ትርጉም ወይንም ልምምድ መሪ የምትለው እንዴት ያለውን ነው?
4. እውነተኛ መሪ ማን ነው? ለምን?

የግርጌ ማጣቀሻ (Notes)

1. Ted W., Engstrom, The Making of a Christian Leader, (Zondervan, 1976) n.page.
2. Hans Finzel, The Top Ten Mistakes Leaders Make, (Wheaton, IL. 1994), P.26.
3. Robert Clinton, The Making of a Leader, (Navpress, USA, 1991), P.127.
4. Dr. James Plueddemann, SIM Leadership Letter, 1997).
5. Thomas J. Peters & Robert H. Waterman, Jr., In Search of Excellence, (Warner books, 1984), PP. 81-86.
6. Harry Truman & Unknown author, (n.page).
7. J. Oswald Sandeers, Spiritual Leadership, (Chicago, Moody Press, 1989), P.127.
8. Walter C. Wright, Relational Leader, (Paternoster Pub. UK, 1998), PP.2-11 and 105.
9. Leoroy Eims, (n.Pub., 1975), P.55.
10. John C. Maxwell, Five Levels of Leadership, (Nelson/Word), Video Tape, Atlanta, 1999.

3. የአፍሪካ መሪዎች ገጽታ

አልፎ አልፎ በአህጉራችን አፍሪካ ታላላቅ መሪዎች ለውጥ ለማምጣት በጊዜ ውስጥ ብቅ ብቅ ቢሉም፤ ብዙም ሳይቆዩ በተናገሩበት ቃላቸው ተይዘውና «በሠፈሩበት መሥፈሪያ ተሠፍረው» በባለ ውድቀት ውስጥ የተዘፈቁ በጣም ብዙ ናቸው። ራሳቸውን ከነውር ጠብቀው ሕዝብን ያገለገሉ በጣት ከተቆጠሩ ታድለናል ማለት ነው። ከዚህ ቀጥሎ በምሳሌነት አንዳንድ መሪዎችን መጥቀስ ይቻላል። የመጨረሻዎቹ ሁለቱ በሥነ ምግባር ብልሹነታቸው የሚታወቁ ናቸው።

1. ዳግማዊ ምኒልክ፡- ለአገራቸው ብዙ ተመኝተው ብዙ የሠሩ ቢመስልም፤ መቼም ሰው ፍጹም አይደለምና በዚያው መጠን ነቀፌታ አለባቸው። በጸሐፊው ግምት ኢትዮጵያ ከነበሯት መሪዎች ጥሩ ስም ያውም «እምዬ ምኒልክ» የተሰጠው ለእርሳቸው ብቻ ነበር ማለት ይቻላል። ለምን ይሆን? እምዬ መቼም የእናትነትን ፍቅር ሲያመለክት እንደ እናት ደግሆነው ሊሆን ይችላል። በወቅቱ መሞታቸውን እንኳ ሕዝቡ እንዳያውቅ ለረዥም ጊዜ (ለሁለት ዓመት ከ10 ወራት እስከ ሰገሌ ዘመቻ ድረስ)* ተደብቆ እንደ ነበር ይነገራል። በጎሳም እንዲህ ተገጥሞላቸው ነበር፤ «እምዬ ምኒልክ ብጠራው ዝም አለኝ፤ እውነተኛውን እንቅልፍ ተኝቷል መሰለኝ»።

በእርግጥ ሌሎች ሊጠሏቸው ይችላሉ። ያ ሌላ ጉዳይ ነው። መብታቸው ነው። እኔ ስለዚያ አልግገትም፤ ሰላልነበርሁ የማውቀው ነገር የለም። አንድ ነገር ግን አውቃለሁ። ታሪክም ወገናዊ እንደሆነና እንደ ጸሐፊው ስለሚለያይ ብዙ ማለት አይቻልም። ሕልምንም አንዳንዴ ታሪክ አስመስሎ መቅረጽ ይቻል ይሆናልና። ሰውዬው ግን ብዙ ጥሩ ነገሮች ነበሯቸው። እምዬ የተባሉበትን ታሪካዊ አመጣጥ በትክክል ሳላውቅ እንዳላበላሽ የቤት ሥራውን ለታሪክ ተመራማሪ እተወዋለሁ።

* ሩሕ ጋዜጣ፤ ታህሣሥ 6/1993 አዲስ አበባ፤ ገጽ 18።

ምናልባት በዚያ ዘመን ኖሬ ብሆን ኖሮ ጥያቄ ግቅረብና ትክክለኛነቱን ማወቅ በተቻለ ነበር። ቢሆንም ታላቅ የኢትዮጵያ መሪ እንደ ነበሩ መገመት የምቸል ይመስለኛል። የሚያውቁም ብዙ ይናገራሉ። አሁን ግን ነገር ሁሉ ታሪካም ቢሆን አንጻራዊ እየሆነ መጥቷልና ብዙ መናገር ያላገት ይሆናል።

ከምኞታቸው አንዱን ለምሳሌ መጥቀስ ይቻላል። በውጭ አገር በኤሌክትሪክ ፍሰት ኃይል የሚሠራ የወንጀለኛ መግደያ ወንበር በማየታቸው በኋላ ወደ ኢትዮጵያ አስመጠተው ነበር ይባላል። ምናልባትም በእንጫት ላይ የሚንጠለጠለው ሰው አላዝኗቸው ይሆናል። ዳሩ ግን በኢትዮጵያ የኤሌክትሪክ አቅርቦት ገና ስላልተጀመረ ወንበሩ ለተሠራበት ዓላማ ሊውል እንዳልቻለ ይጠቀሳል።

ሌላ ጊዜ ደግሞ በጠና ታምመው በነበሩበት ወቅት በገባቸው መጠን እግዚአብሔርን ይፈሩ ስለነበር መድኃኒት ቢሆነኝ ብለው የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል የሆነውን መኃልየ መኃልይ ዘሰሉሞንን መጽሐፍ በየዕለቱ ገጽ በገጽ እየቀደዱ ይበሉ እንደነበርና በኋላም እንደሞቱ በዓለም የታወቁ ድርጊቶች መጽሐፍ /ጊኒስ/ መዝገብ ውስጥ «---መልካሙን ነገር በብዛት በሉ» ማለትም "...He ate too much of the good things" ተብሎ ስለ እርሳቸው ተጽፎ ይገኛል።

እኚህ መሪ የመጀመሪያ ወጣትነት የሕይወት ዘመናቸውን ማለትም ለ10 ዓመታት ያህል በአፄ ቴዎድሮስ ተማርከው ሄደው በግዞት መልክ እንደነበሩና በኋላም ከጎንደር አምልጠው ወደ ሸዋ መጥተው ለዚያ ሥልጣን መብቃታቸውን ፕሮፌሰር ሪቻርድ ፓንክሪስት (Richard Pankhurst)¹ በቅርብ ባሳተሙት መጽሐፋቸው ውስጥ ገልጸውታል።

የፈጽሟቸውንም ተግባራት ሲዘረዝሩ፡- የመጀመሪያው «አቢሲንያ ባንክም» በ1905 ዓ. ም. እንዲቋቋምና የወረቀት ገንዘብም በ1914-1915 ዓ. ም. ባንኩ እንዲያሳይ አስደርገዋል። በ1907 ዓ.ም. ደግሞ የመጀመሪያውን ሆቴል (እቴጌ ጣይቱ ሆቴል) ብለው ሲያቋቁሙ፤ የመጀመሪያው ሆስፒታልም በ1910 ዓ. ም. በእርሳቸው ጊዜ እንደተመሠረተ ተጠቅሷል። የመጀመሪያውን የመንግሥት ጋዜጣ «አእምሮ» የተሰኘውንም በ1911 ዓ.ም. እንዲወጣ አስደርገዋል። እንደ 'አቶ ከበደ ጤናው'² አገላለጽ ደግሞ የመጀመሪያውን የማሽከርከር

ሥልጠና የወሰዱት እኚሁ መሪ ነበሩ። ኢትዮጵያ ከነበሯት ሀገር ወዳድና አፍቃሪ -ሥልጣኔ መሪዎች መካከል ምኒልክ ዋንኛውና ተቀዳሚ ተጠቃሽ ናቸው ቢባል ማጋነን አይሆንም።

2. ቀዳማዊ ኃ/ሥላሴ:- ሲጀምሩ ብዙ ስንከላር ቢኖርም የክፍለ ዘመኑ ታላቅ መሪ የተባሉ እንደነበሩ ይታወሳል። ሲቆዩ ግን ነገር ተባብሶ በወቅቱ ወንበራቸውን ባለመልቀቃቸው ሀገሪቱን ለችግርና እርዛት ዳርገው እርሳቸውም ተዋርድው ወርደዋል። በወታደሮቻቸው ተደፍረው «አንበሳ ሲያረጅ የዝንብ መጫወቻ ይሆናል» እንደሚባለው የወታደሮቻቸው መጫወቻ ሆነው እንደነበር የቅርብ ጊዜ ትዝታ ነው። የዚህ መጽሐፍ ጸሐፊ መስከረም 1967 ዓ. ም. ጥዋት ወደ ናዝሬት ለመሄድ በመንገድ ላይ ሳለ ታላቁ ቤተ መንግሥት አካባቢ የነበረውን ጩኸትና ስድብ ያስታውሳል። «የፀሐዩ ንጉሥ፣ ተፈሪ፣ የኢትዮጵያ ብርሃን፣ ወዘተ...» እንዳልተባሉ ያህል ማንም ሳይፈራቸው «ሌባ! ሌባ!» ተብለው ከዙፋናቸው ወርደው ዳግም ላያዩዋት በዚያው ዓመት በ83 ዓመታቸው ነሐሴ 21 ቀን 1967 ዓ. ም. ከዚህ ዓለም በሞት ተለይተዋል።

መቼም ጊዜ ተለዋዋጭ ነውና በአሁኑ ወቅት አፍቃሪዎቻቸው ታላቅነታቸውን እያስተጋቡና እያረጋገጡ ናቸው። በእርግጥ ለአፍሪካ ነጻነት የታገሉና ያታገሉ፣ ለሰላሚና ለአንድነቷም የሠሩ ለመሆናቸው ሰው ቢረሳም ታሪክ ባንጻራዊነቱ አይረሳቸውም። አጨራረሳቸው ባያምረኝም ጅምራቸውን ግን ከማድነቅ አልታቀብም። ብዙም ባይጠቅምም ጉድጓድ ውስጥ ተጥሎ የተገኘው አፅማቸው ጥቅምት 26 ቀን 1993 ዓ. ም. በ25ተኛ ዓመቱ «በክብር ቦታ» ቅድስት ሥላሴ እንዲያርፍ ተደርጓል።

በመሠረቱ የትም ይቀበር የት፣ ማንም ሰው በእግዚአብሔር ፊት እኩል ነው። አንዳንዴ ግን ሰዎች የሚያደርጉት ሽርጉድ የመሪዎች ነፍስ በልጦ የሚታይ ያስመስላል፤ ግን አይደለም። እግዚአብሔር በምድር ላይ ስንኖር እንደፈለግን እንድንፈነጭ የተወን ቢመስልም፣ በመቃብር ግን ሁሉን አስተካክሎታል። ሬሳቸውን ዛፍ ላይ የሚሰቅሉት፣ ለአሞራ የሚያስበሉ ዜጎችም ቢሆኑ ከሞት አምልጦ የአምላኩን ፊት ሳያይ የሚቀር የለም። ምናልባት ወደፊት የሠለጠኑት ዓለማት ጨረቃ ላይ ለመቅበር ሳይመኙ ይቀሩ ይሆን? የማይመጣ የለምና ጊዜ ይፍታው።

3. ኒልሰን ግንደላ፡- የደቡብ አፍሪካው 27 ዓመታት ወህኒ ያልበገረው ጀግና፣ በዓላማ ጽናቱ ተግባራዊ በመሥራቱና በመቆየቱ የሀገሩ መሪ ሊሆን ችሏል። ጥቂት ዓመታት መርቶ፣ ዘረኝነትን መስመር አስይዞ፣ ራሱን ከፈተነ በኋላ ያለትርምስና ሽብር በሰላማዊ መንገድ ሽግግር ተደርጎ ለሚቀጥለው ሰው ማሰረክቡ እጅግ ያስመስግነዋል። ምድራዊ አክብሮትና አድናቆት ቢቸረው የሚበዛበት አይሆንም። «ክብሩን የሚጠብቅ ክብሩ ይጠበቃል» የሚባለውም እንደዚሁ በመሰለ ሁኔታ ላይ ነው። ነባር የትዳር ጓደኛው እንኳን በ86 ዓመቷ ከወጣት ወንድ ጋር ብትማግጥም ጽኑ ዓላማውን አላዘናጋውም። በአሁኑ ጊዜ በሕይወት ያለ አጎብዳጅ ያልሆነ አክብሮት የተቸረው መሪ ነው። የዚህ መሪ ጽናት የዓለምን መሪዎች ያስደመመ ነበር።

4. ሙያሊሙ ጁሊየስ ኔሬሬ፡- የታንዛንያ ታላቅ መሪ ሆነው፣ በአገራቸው ጎዳና ላይ በብስክሌት በነጻነት የተጓዙና ቤተ ክርስቲያንም የሚያዘወትሩ ነበሩ። በወቅቱና በሰላም ለቀው ራሳቸውን (በአንጻራዊነት) አስከብረው በክብር አርፈዋል። ለአፍሪቃ ከሚግባቱትና ተደማጭ ከሆኑት መሪዎችም ውስጥ አንዱ ነበሩ። በእርግጥ የአገራው ነዋሪ አልፎ አልፎ የሚነቅፋቸውም እንዳለ ለመገንዘብ ተችሏል። ሰው ፍጹም ሊሆን ስለማይችል ታላቅ መምህርነታቸውን ጠብቀው አልፈዋል። ሙያሊሙ (መመህር) የተባሉበትም ምክንያት መምህር ስለነበሩ ሲሆን ሌላም ሊኖር ይችላል። አፍሪካ ከነበረቻቸው ታላላቅ መሪዎችም አንዱ ነበሩ።

5. ሞቡቱ ሴቲሲኮ፡- እኚህ ደግሞ የዛየር/በቀድሞ ስሙ ኮንጎ ኪንሻሳ የተባለው፣ የአሁኑ የፕሬዚዳንት ካቢላ አገር መሪ ደካማና ጨቋኝ የነበሩ ሲሆኑ፣ በቅርብ አንዳንድ ጽሑፎች እንደሚያብራሩት ከ4 ቢሊዮን ዶላር በላይ ስዊዝ ባንክ አስቀምጠው ነበር ይባላል። ለነገሩም የእኛም የቀድሞ ንጉሥ 11 ቢሊዮን ዶላር አስቀምጠው እንደነበር ተናፍሷል። ገንዘቡ ግን አሁን የት እንዳለ እግዚአብሔር ይወቅ። ሁሉም ሳይበሏት ተበሉ። አፍሪካን ከድህነት ሊታደግ የሚችል ይህን ያህል ገንዘብ በስዊዝ ባንክ ሠራተኞች ላይ ሥራ እያበዛ ነው ይባላል። የእኛም አገር ሌሎች መሪዎች በዚህ ነገር እንደሚታሙ ብዙ ጊዜ ሽኩሽታ ይሰማል። የሽግግር መንግሥቱ ጠቅላይ

ሚኒስትር የነበሩትም እዚያ እንዳስቀመጡ በግልጽ ተወርቷል። መቼም «የወደቀ ዛፍ ምሣር ይበዛበታል» እንደሚባለው ብዙ መናገር አይቻልም። አመኔታ ግን በየአቅጣጫው አለመኖሩ ያጠያይቃል።

6. ጀኔራል ሳኒ አባቻ፡- በወንበራቸው ለመቆየት ጥርጣሬ ሳይገባቸው ምርጫ ሊደረግ በታሰበበት ወቅት የሕንድ ዜጎች ከሆኑ ቁባቶቻቸው ጋር በነበሩበት ጊዜ በአንድ መዝናኛ ስፍራ ሕመማቸው ጸጥ እንዳደረጋቸው ይታወሳል። በሕይወታቸው እጅግ የማገጡና አምባገነን ነበሩ። እንደሚባለውም ለሞት ያበቃቸው የወሲብ ማነቃቂያ መድኃኒት ከተገቢው መጠን (Over dose) በላይ ሳይወስዱ እንዳልቀሩ ከአገራቸው አካባቢ የመጡ ጽሑፎች ያስረዳሉ። ተቀናቃኞቻቸውን እየተቃወሙ ለእራት ሲያስቧቸው ምሳ ላይ ሕይወታቸው በድንገት ጸጥ ብላለች። ማን ይመልሳታል?

የገጽ ማጣብብ ይሆናል እንጂ ለመሪነት ማባረጥ ለጅም ስምና ማዕረጉ የዩጋንዳው 'ፕሬዚዳንት፣ ቻንስለር፣ ቢግ ዳዲ/ኢዲ አሚንም' መሪ ተብሏል። የስሙን ጋጋታ ልብ ይሏል፤ እኩይ ባህሪውን በስሙ ለመሸፈን ቢሞክርም አልሆነለትም። የአፍሪካን አህጉር ያስከበረና ቅኝ ግዛትን ተበቃይ በመምሰል ጫቋኞች ናቸው ያላቸውን አንድ ጊዜ እንግሊዞችን በመቃወም መኖሪያ መንደሩ አካባቢ መግቢያዋን አሳንሶና ትንሽ ጎጆ ውስጥ ገብቶ ተቀምጦ ወደ እርሱ የመጡትን በእንብርክክ ወደ ውስጥ እንዲገቡ አስደርጎ ነበር ይባላል። ታዲያ ምን ያደርጋል በስተመጨረሻ ውርድቱን ተከናኘብ። ተግባርና ምኞት በመንገድ ላይ ሳይገናኙ ተላለፉ ማለት ነው።

ሌሎችም እንደ ፕሬዚዴንት ሙጋቤና ዳንኤል አራፕዎይ ያሉት ከሰባ ዓመት በዘለቀ ዕድሜያቸው የአገራቸውን ወንበር ይዘው በድዳቸው ሊገዙ እየተንገታገቱ ነው። ምን እንደሚጠበቃቸው ለጊዜው መናገር ቢያዳግትም ተዘውታሪው የአፍሪካ መሪዎች ዕጣ እንደሚደርስባቸው «መተንበይ» ይቻላል።

እንደዚህ ዓይነት ሁኔታ ስናይ መሪዎች ስለምን በትረ ሥልጣናቸውን በወቅቱ አይለቁም? የሚል ጥያቄ ልናነሣ እንችል ይሆናል። አንድም ወንበር መውደድና አጃቢ መናፈቅ ሲሆን፣ ምናልባትም ደግሞ እንደ ሁለተኛ ሊጠቀስ የሚችለው የሠሩትን ድርጊት ስለሚያውቁና ሌላው ሲተካ እንደማይምራቸው ስለሚገነዘቡ ይሆናል። በሦስተኛ ደረጃ በመሪነት የሚገኝ ጥቅምንና ክብርን

ሲበዛም ዝናን በመፈለግ ሲሆን፤ አራተኛው ደግሞ እነርሱ ከሌሉ ሰማይና ምድር ተጋጥሞ ምድሪቱ ፈጽሞ የምትጠፋ ስለሚመስላቸው ሲሆን ይቻላል።

በአጠቃላይ ስለዚህ ይሆናል የአፍሪካ መሪዎች መጨረሻቸው ስደት፣ ውርደት፣ ወህኒና ሲብስም ክርስ ምድር የሚሆነው። እስከ መቼ ግን ይህ ይቀጥላል? ለምን ትምህርት መቅለም አቃተን? አሁንም ቢሆን በአፍሪካ ያሉ መሰል መሪዎች በወቅቱ ወንበራቸውን በውዴታ ለተረኛ ባለጊዜ መልቀቅ ካልቻሉ የሚጠበቃቸውና የሚፈሩት መፈንቅለ መንግሥት በዚህም ይሁን በዚያ አይቀራ ነው። በዚህም ደም በደም መተካካትና መፈነቃቀል በዚህች አህጉር እየተለመደ መምጣት ምድሪቱ ለረሀብ፣ ለችግርና ጉስቁልና ተዳርጋለች። እፎይ የምትልበትን ጊዜ ለመናፈጃ ጥርጥር የለኝም። አፍሪካ አህጉሩም ደረቅ ስለሆነ ብዙ ደም እየጠጣ ነው።

ሌሎች አህጉራት ይዋሃዳሉ፤ በመካከላቸውም ያለውንና የነበረውን የጥል ግድግዳ ያስወግዳሉ/ያፈርሳሉ። ለምሳሌ፦ ጆርመኖች ምሥራቅና ምዕራብ፤ የመኖች ሰሜንና ደቡብ፤ በቅርቡም በግመንታት ላይ ያሉት ሰሜንና ደቡብ ኮሪያ በየደረጃው በመክራ ላይ ሲሆኑ ለድፍን 50 ዓመታት ተለያይተው የነበሩ የሁለቱ አገሮች ዜጎችና ቤተሰቦች ሲገናኙ በእንባ ይራጩ ነበር። በሲድኒ ኦሎምፒክ መክፈቻ ዕለትም በጋራ መሰለፋቸውን ዓለም የወደዳቸው ለመሆኑ ከተመልካች የተሰጣቸው የምኞትና የደስታ መግለጫ ምላሽ ያረጋግጣል። መቼም ከሰይጣን በስተቀር መዋህድንና ፍቅርን የሚጠላ መኖሩን አላውቅም። ያዝልቅላቸው እንጂ ጅምሩ እጅግ ደስ ያስኛል። በኢትዮጵያ የሚኖሩ ሁለት ኮርያውያን ስፖርተኞቹ በጋራ ተሰልፈው ሁኔታውን በቴሌቪዥን ሲመለከቱ ለ30 ደቂቃ ያህል በልቅሶ ስመመን ውስጥ መሆናቸውን ለምቻለሁ። ለካስ ፖለቲካው ነው እንጂ ሕዝቡ ፍላጎቱ መዋሐድ ነው።

በአንጻሩ አፍሪካ ከመዋሐድና ከመያያዝ መበጣጠስ የሚቀላት ይመስላል። በመሆኑም የትናንሽና የቅንጣቢ መንግሥታት መፈልፈያ ሆናለች። እንደዚህም በመሆናችን ምናልባት ሌሎችን መውቀስ ይቀለናል። ስሕተትን ላለመቀበል ዘወትር ሌሎችን እንወቅላለን። በውኑ ምድሪቱ ያለባት ችግር ሁሉ ከውጭ ጠላት ጋር መያያዝ ይኖርበታል ወይ? ጠላቷስ እኛው ልጆቿ እንደሆንን ይመስለኛል። እስከ መቼስ የሌሎች አሻንጉሊት እንሆናለን? እንደ ተጠቀሰው ሌሎች ይዋሃዳሉ፤ እኛ ግን እንከፋፈላለን፤ ሌሎች በልማት ጎዳና ይሄዳሉ፤ እኛ ግን ዘወትር ለጦርነት እንዘጋጃለን። ለመከፋፈል

መነሻችንም አብዛኛውን ጊዜ የአስተዳደር በደል፣ የሥልጣን ጥግት፣ ጎሰኝነትና የፍትህ መጓደል፣ የመሪ ችግር ወዘተ... ናቸው።

ሌሎች ይበለጽጋሉ፤ እኛ ግን ከድህነት ወደ ድህነት እየተሸጋገርን እንሄዳለን። ሌሎች ጥረው ግረው ይበላሉ፤ እኛ ግን ዘወትር ተመጽዋችና የሰው እጅ ተመልካች ሆነናል። ለምንም እንኳን ስናገኝ የሰጡንን አመስጋኞች አይደለንም። እንዲያውም ለምንን ባገኘነው ምግብ እንኳን እንካሰሳለን። ፋከራችንና ስድባችን መከራ ነው። መፍትሔውስ ምን ይሆን?

በመሠረቱ እንደዚህ ልንደኸይና ከ174 አገራት 171ኛ ልንሆን ባልተገባንም ነበር። ያለን የሀብት ክምችት አሁንም ቢሆን ከማንም አያሳንሰንም። ዳሩ ግን የጦርነት፣ የጥፋት፣ የሙስናና የመሰለ ቅሬቶችና ልምምዶች ከላይ እስከ ታች አውታራቸውን መዘርጋት ከተጠናወተን ችግር ሊያላቅቀን አልቻለም። በመጠኑም ቢሆን ተፈጥሮ ተባብራ ለሰበብ አስባባችን መሹለኪያ ቀዳዳ ሰጥታናለች። ከፋ ተፈጥሮ ለከፋዎች ከፋ ነው። ለሚቃወሙትና ለሚሠሩበት ግን በቀላሉ ሊሸነፍ እንደሚችል በተፈጥሮ ሳይታደሉ ከበለጸጉት ዓለማት መማር ይቻላል። መጭው ሁሉ በተስፋ ዳቦ ያንጓናል፤ ሆኖችን ሲርበው ግን እውነተኛ ስለሆነ ያጋልጠናል። ጎተራ የማይገባ ኩንታል እየቆጠርን ዘመናችንን አሳለፍን። በዚህ ይህን ያህል፣ በዚያ ያን ያህል ኩንታል ተመረተ እየተባልን ረሀብ ግን እየጨረሰን ነው።

የአገሪቱ ዜጋ ከስድስት ሰው ውስጥ አንዱ (1:6) ረሀብተኛ ለመሆኑ ማስረጃ አያስፈልግም። በቀ.ኃ.ሥ ዘመን እንኳን የነበረው ረሃብተኛ ከ3-400 ሺህ ቢደርስ ነው ይባላል። በአሁኑ ጊዜ ግን በመንግሥት እንኳን የተረጋገጠው የረሀብተኛ ሕዝብ መጠን 10.5 ሚሊዮን ሲደርስ፣ ከሀገሪቱ ሕዝብ 1/6ኛው ተርቧል ማለት ነው። ይህ በወቅቱ ከፍተኛው ቁጥር ሲሆን በአገሪቱ ታሪክ የመጀመሪያውና ያልነበረ ጉድ ነው። ገና እንደሚቀጥልም ይነገራል። ይህም አሃዝ በአሁኑ ወቅት በ27 ዓመታት ውስጥ በየዓመቱ ቢያንስ [130%] እየጨመረ [3,500%] ያህል ዕድገት አሳይቷል ማለት ነው። አስገራሚ ከስተት ነው!

በየክልሉ ያለው የሙስና የዋልጌነት ቅሬት፣ የቢሮክራሲው ጥንካሬና ከፋት፣ ዝርፊያና ሕዝቡን ማጉላላት በእጅጉ ተስፋፍቶ ይታያል። ትንሽ ጉዳይ ለማስፈጸም የማይወጣው ተራራና የማይዘለቀው ቁልቁለት አይነሣ። አንድ እስከራብቶ እንስቶ ለመፈረም እንኳን የማይፈነቀለው ድንጋይ፣ የማይሻገሩት ወንዝ የለም። መተረግመሱና ቢሮክራሲው አገር ሊያስለቅቅ ነውና ሻረ ምን ይሻላል? ታዲያ

እንደዚህ ባለች ሀገር ማን መዋዕለ ንዋይ ሊያፈስ ይመጣል? ያለበውና ያቀደው ፕሮጀክት ሳይጀመር (አሁንም ብዙዎች እንደሚሉት) የያዘውን ወይም ያመጣውን ገንዘብ ጨርሶ ሸሽቶ ይመለሳል። ሻረ የመሪ ያለህ! ሻረ የመንግሥት ያለህ? ሻረ የአገር ያለህ? በዕድሜዬ ዘንድሮ እንዳየሁት እንደዚህ ያለ ሀገር ዓይኔ የማውቅ አይመስለኝም። ሻረ መሪዎች መላ ፍጡሩ። አንዱ በሌላው እያመካኘ «የፋክክር ቤት ሳይዘጋ ያድራል» እንደሚባለው፥ አገሪቱን ወደ አዘቅት መጨመር ተያይዘናል። ትንሽ በገጠመኝ ጉዳይ ይህንን ስላየሁ ወደ! ትልቅ ጉዳይ ላጋጠመው? ይህ እንግዲህ በመንግሥት መሥሪያ ቤት ደረጃ ያጋጠመኝ ነው።

ጌታ እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፡- «የእስራኤል አለቆች ሆይ፥ ይብቃችሁ፤ ግፍንና ብዝበዛን አስወግዱ፥ ፍርድንና ጽድቅንም አድርጉ፤ ቅሚያችሁን ከሕዝቤ ላይ አርቁ» (ሕዝቅኤል 45፥9ን ይመልከቱ) ።

ችግሩ በአገር ደረጃ በሰፋት ተንሰራፍቶና መረቡን ዘርግቶ እንደሚታየው፥ ወደ ቤተ ክርስቲያንም ሁሉ እየገባ መሆኑን ከወቅቱ ሁኔታ መረዳት ይቻላል። ቤተ ክርስቲያን በጽድቅ እየቆመች ይህንን መሰል ድርጊቶች ካልኮነነች በምድር ያላትን ተልእኮ መወጣቷን በእጅጉ እጠራጠራለሁ። የሥልጣን ጥማት ነዘመኑ በሽታ ሆኗል። ከሥልጣን ይውረድ ሲባል፥ እንዴት ተደርጎ፥ ሞቼ እገኛለሁ ይላል። ብዙ ብዙ ዕቅዶች ነበሩኝ፥ ይህን ሳላስፈጽም፥ ያንን ሳላደርግ ይላል። እስከ ዛሬ ወይም በፊት ያላደረገውን አሁን ማድረጉን እንዴት እናምናለን? እንደ እውነቱ ከሆነ ለወንበር ያለን ፍቅርና የሥልጣን ጥማችን ለጥቅም ሳይሆን ለጉዳት ዳርጎናል። ወንበር ልቀቁ ብሎ የሚመክረን ሞነኛ ጠላታችን ነው፤ እርሱ ራሱ ፈልጎት ነው ብለን በማስወራት ባሕሪውን ወደ ማጉደፍ እንደርሳለን። እንዲያውም አንዳንድ ሰዎች ገና ከመመረጣቸው የሚቀጥለውን የምርጫ ዘመን እንዴት በቢሮ መቆየት እንደሚችሉ ያስባሉ። በዚህም ሕልማቸው ወንበር እንጂ ተግባር አይሆንም።

እ. ኤ. አ. የ1991 ዓ. ም. የዓመቱ ኮከብ፥ ቴድ ተርነር አንድ ጊዜ እንደዚህ ብሏል፤ "Lead, follow, or get-out of the way".³ «ምራ፥ ወይ ተመራ፥ አለበለዚያ ከመንገዱ ገለል በል» ማለት ነው። ከወንበር ጋር ተጣብቀህ አትመት፤ መርጦ የሾመህ ካልፈለገህ እንዴት በግድ በላዩ መቀመጥ ያስኻሃል ወይም ያስመኝሃል? እስቲ ገለል በል የሚል ይመስላል።

እንደግታወቀው ሕዝብ በችጋር ሲያልቅ፤ ሕፃናት እንደ ቅጠል ሲረገፉ፤ ወጣቶች ሲባዝኑ፤ ወዘተ... የአፍሪካ መሪዎች ከመጠን በላይ ሲንደላቀቁ ይታያሉ። ኢትዮጵያ አገራችን በከፍተኛ ረሀብ በነበረችበት በ1977/78 ዓ. ም. ማለቂያ ላይ ለ10ኛው ዓመት የአብዮት በዓል ሽር ጉድ ሲባል ከፍተኛ ወጪ እንደወጣ እናስታውላለን። የሙታን አፅም ይፋረድ እንጂ ምን ይባላል? ስለዚህ ከዚህ መሰል ድርጊት ትምህርት ማግኘት ይገባናል።

እንደሚባለው በአሜሪካን አገር ያሉ ባለሥልጣናት ከፕሬዚዳንቱ ሌላ በልዩ አውሮፕላን የሚጓዙት (ቻርተርድ በሆነ ማለት ነው) ሁለት ተጨማሪ ሚኒስትሮች ብቻ ናቸው። እነርሱም የውጭ ጉዳይና የኮሚረስ ሚኒስትሮች ናቸው። ሌሎቹ ግን እንደ ማንኛውም ዜጋ በኢኮኖሚ (በተራ አውሮፕላን መቀመጫ) እንኳን ላይቀር ይሄዳሉ ይባላል። በአፍሪካ ግን አንድ ትልቅ መሪ ማንነቱ የሚለካው በሚያሸከረከረው መኪና፤ በሚኖርበት ቪላ (የአፍሪካ አንድነት ድርጅት ዋና ጸሐፊን ቤት ያጤኗል)፤ በሚለብሰው ሱፍ ሙሉ ልብስ፤ በሚያስከትለው አጃቢና/የክብር አሽከር፤ ወዘተ... ነው እንጂ፤ ለሕዝብ ባለው አክብሮትና በሚያበረክተው ድርሻ፤ በሚያሳየው የዕድገትና የልማት አውታር፤ ብሎም በሚያመጣው ለውጥና የመሳብ ችሎታ (Influence) እንዳልሆነ አፍ ሞልቶ መናገር የሚቻል ይመስለኛል። እስከ መቼ ግን እንደዚህ እንቀጥላለን? ሕዝብስ እስከ መቼ አይከበርም?

አፍሪካ የተማረ ሰው ስለሌላት ነው ሊባል ይችላል ይሆናል። ሆኖም ግን በእኛም አገር እንኳን በአሁኑ ወቅት ያሉት መሪዎች በየትኛውም ጊዜ ከነበሩን መሪዎች ይልቅ የተማሩ የሚበዙ ይመስላቸዋል። ይህንንም ለማረጋገጥ በዕለተ ሰንበት በአዲስ ዘመን ጋዜጣ ታትሞ ይወጣ የነበረው የሕይወት ታሪካቸው ያስረዳል። ቀድሞ ፊውዳሎች፤ ቀጥሎም ወታደሮቹ እየተጀገሙ መኮንኖችና መሳፍንት ሆነው ገዝተውን እንደ ነበር አይዘነጋም። አሁን ግን በአንጻሩ የተማሩ መሪዎች ናቸው የሚገዙን። በእርግጥ እንደዚህ የተማሩ መሪዎች እንዳሉን ተገንዝቤም አላውቅም ነበር። ይህንን ጽሑፍ ስጆምር (ዝርዝራቸውን እያስቀመጥሁ ነበርና) 31 «ታላላቅ» መሪዎችን ከፕሬዚዳንትና ከጠ/ሚኒስትር ጀምሮ እስከ ም/ሚኒስትርና ኮሚሽነር ባለ ማዕረግ ድረስ ዝቅተኛው የመጀመሪያ ዲግሪ ያላቸው ሆነው፤ ከሁለተኛ ዲግሪ በላይም የተማሩ እንደሆኑ ለማረጋገጥ ችያለሁ። ብዙ ዶክተሮችም እንዳሉን ተገንዝቤአለሁ።

በቤተ ክርስቲያንም ከመቼውም ጊዜ በበለጠ በአሁኑ ወቅት የተማሩ መሪዎች እንዳሉ መገንዘብ ይቻላል። ሆኖም ግን በአሁኑ ወቅት ያለውን የተማረ የሰው ኃይል በመሪነት መንበር ላይ መቀመጥን ስገመግም፤ መማር ብቻውን ለመሪነት ብቃትና ጥራት እንደማያበቃ በቀላሉ መገንዘብ ችያለሁ። ሰዎች መማር ካልጠቀማቸው መማር ምን ያደርጋል? ያለኛል። ከመቼውም ጊዜ ይልቅ «ፍትህ--- ፍትህ» ሰፍኗል፤ «አሠራራችን ፍትህዊ ነው» በሚባልበት ምድር ቢሮክራሲውና ምዝበራው ተጠናክሮ እንደ አሸን ፈልጏል።

በቅርቡ የተፈጸመ ምላሌ መስጠት እሞክራለሁ። አንድ የደረቀ የመንገድ ላይ ዛፍ በቢሮአችን መስኮት በኩል ስላስቸገረን፡-

- በመጀመሪያ ሐምሌ 8 ቀን 1992 ዓ. ም. የማመልከቻ ደብዳቤ ወደ ቀበሌ ጻፍን። ቀበሌውም ስለተባበረን በመሸኛ ደብዳቤ ወደ ወረዳ መስተዳድር ላከን።

- ወረዳውም ተባብሮን ከ15 ቀናት በኋላ እኛን አይመለከትም ብሎ ለዞኑ ግብርና በሌላ ደብዳቤ ሸኘን። ወደ ዞን ግብርናም የተሰጠንን ደብዳቤ ይዘን ሄድን። የዞኑ ግብርናም አዲስ የተቋቋመ በመሆኑ ምልክት ስላልነበረው እርሱን ለማግኘት ብዙ መልፋት/መዘር ነበረብን።

- የዞን ግብርናውም ከጥቂት ቀናት መመላለስ በኋላ፤ መኪና አምጡና ኤክስፐርት ውሰዱ ተባለን። እርሱም መጥቶ አየና ይህ እኛን ስለማይመለከት ወደ ካዛንችስ ፓርክ መምሪያ (ሳካካዋ ጎን) ሂዱ ብሎ ሌላ ቦታ መራን። እዚያም እንደ ሄድን የተለያዩ ሠራተኞች ተጠያይቀው ቦታውን በውል ባያውቁትም ካዛንችስ ግብርና ይመስለናል ብለው ላኩን።

- ካዛንችስ ቶታል አካባቢ ያለው የግብርና ቢሮም ይህ አይመለከተንም እስቲ ሳልኮስት አካባቢ ደን መምሪያ ጽ/ቤት ሂዱ አለን። ደን መምሪያውም የነበሩት ሠራተኞች ግራ ስለገባቸው እስቲ አቶ እገሌን ጠይቁ ብለው ወደ አንድ ኃላፊ መሩን። እኚህም ኃላፊ በአጋጣሚ ጉዳዩን በትክክል የሚያውቁ ሆነው አግኝተናቸዋል። በመጉላላታችንም አዝነው ያለውን አሠራር በመንቀፍ ዋናው ማዘጋጃ ቤት (ክልል 14) ፓርክ መምሪያ ብላችሁ ጠይቁ ብለው የኃላፊውን ስም ሰጥተው አሰናበቱን።

- ስምንተኛውና የመጨረሻው መሥሪያ ቤት ይኼው ፓርክ መምሪያ የተሰኘውን ከብዙ ልፋትና ጥረት በኋላ አግኝተን ደብዳቤያችንን አስገባን። በስልክ ተከታተሉ ተብለን ተረጋግተን

ተመለስን። ከላምንት በኋላም መኪና ወስደን አላይተን ዛፋን መቁረጥ ትችላላችሁ ተብለን በራሳችን ወጭ ያን የደረቀ ታሪክኛ ዛፍ አስቆረጥን። እንጨቱንም ቆርጣችሁ በጥንቃቄ አስቀምጡ ስለተባልን ይኸው አስቆርጠን እስኪነሣ እየጠበቅን ነው። መቼ እንደሚነሣ ግን አናውቅም።

በእርግጥ ሰባተኛው ድርጅት በትክክል የሚመለከተውን ኃላፊ ባይጠቁሙን ኖሮ ጥያቄያችን ተንጠልጥሎ እንደሚቀር እርግጠኛ ሆኜ መናገር እችላለሁ። ደን መምሪያው ኃላፊ ሰው ሄዳችሁ እገሌ የሚባለውን ሰው አናግሩ ብለው ስልክ ሳይቀር ሰጥተው ባይልኩን ኖሮ ምንም ማድረግ እንደማይቻል እርግጠኛ ነበርን። ይህ ነው እንግዲህ የኢትዮጵያ ቢሮክራሲ። ለአንድ የሞተ ዛፍ፣ አጋድሎ የነበረና ቢወድቅ ሰው ሊጎዳና መንገድም ሊዘጋ የሚችል አንድ ወር ከ15 ቀናት ተፈታተነን። የድርጅት ጉዳይ ባይሆንና፣ የግለሰብ ጉዳይ ሆኖ ቢሆን ኖሮ መጉላላቱ እጅግ ይከብድ እንደነበር መገመት አያዳግትም። ይህ ብዙ ልምድና ትዝብት አስቀስሞኛል። በየቢሮ የተመደቡ አለቆች በምድብ ስፍራቸው አለመገኘት ራሱ ሌላ ሕመም ነበር። የአሠራር ተፋሰስን (Workflow) አለማወቅና አለመስተካከል ሥራን ምንኛ እንደሚበድልና ጎብረተሰቡንም እንደሚያጉላላ መገንዘብ ይቻላል። መፍትሔውስ ምንድር ነው? መፍትሔው አለቃን ማገላበጥ ብቻ አይመስለኝም! የሥነ ምግባር ተሐድሶ እንጂ።

በዚህ ሁኔታ ከየክልሉ የሚመጡ ባለጉዳዮች በጣም እንደሚጉላሉ መገመት አያዳግትም። ይህ አንድ ብቻ ሳይሆን አያሌ ጥያቄዎችን እንድጠይቅ አድርጎኛል። ለመሆኑ ሰው መሥሪያ ቤት መሄዱን ብቻ ነው ወይስ የሚሠራውን በውል ያውቃል? የሚሠራውንስ ለምን ብሎ ይጠይቃል ወይስ እንደው ይደናቅራል? ማን ምን መሥራት እንዳለበትስ ተደንግጓል ወይስ እንደ መሳፍንቶች የሥራ መቀራመት ይታያል? ሥራውስ ለተመደበው ሰው በትክክል ይዳረሳል ወይስ የሚታየው የበታ ምደባ ብቻ ነው? የሰው ኃይል እጥረት አለ ይባላል። ነገር ግን መተረግመስና መገፋፋት በየቢሮው ከመብዛቱ የተነሣ ሥራዎች እየጠነኩ፣ ባለጉዳዮችም እየተጉላሉ ይመስሉኛል።

አንድ ጊዜ አንድ ቢሮ በውክልና የሌላ ሰው የቤት ግብር ለመክፈል ሄጀ ጥዋት ስምንት ሰዎች ተቀምጠው ያወጉ የነበሩበት ቢሮ ከሰዓት በኋላ አንድ ሰው ብቻ በወንበሩ ላይ ተቀምጦ አግኝቻለሁ። ሌሎቹ የት ሄዱ? ብዬ አዲሱን ሰው ብጠይቀው መጸዳጃ ቤት ነበር መልሱ። ሁሉም ግን መጸዳጃ ቤት እንዳልገቡ ከ30 ደቂቃ ቆይታ በኋላ ላረጋግጥ ችያለሁ። መቼም ምንም ያህል ሰው ቢታመምም እንኳን ከዚያ በላይ መጸዳጃ ቤት ሊቆይ የሚችል ስላልመሰለኝ። ሸረ ምን

ይሻላል? ማስተዳደር በእርግጥ ቀላል እንዳልሆነ ይገባኛል። አንዳንድ እንዲያውም «የጨረባ ተስካር» እንደሚባለው ብዙ ነገሮች አደናጋሪ ሆነውብን ይሆናል። ወይም ፈጽሞ ግዴለኝነት ሊሆንም ይችላል። ግዴለኝ (Care-free) መሆን ግን አገር አጥፊ መሆን ነው። እነዚህን ነገሮች በሚመለከት ትኩረት እንደሚሹ የሚመለከታቸውን የመንግሥትና የሕዝብ ተወካዮች መጠቀም አስፈላጊ ይሆናል።

በመሠረቱ የባሕሪ ለውጥና የአሠራር ስልት እንጂ የትምህርት ጋጋታ ለውጥ እንደማያመጣ በቀላሉ መገንዘብ ይቻላል። የትምህርትና የእውቀት ብዛት በአንድ አገር ላይ ለውጥ ቢያመጣ ኖሮ በአሁኑ ጊዜ ያሉን የተማሩ ሰዎች ለሀገሪቱ መፍትሔ ባለገኙ ነበር። ቤተ ክርስቲያንም ችግሯ በተቃለለ ነበር። መማር ጠቅሞን ቢሆን ኖሮ፤ ሥነ ባሕሪያችን ተለውጦ የአስተዳደር ንቅዛትና ቢሮክራሲ፤ ሙስናውና ዋልጌነቱ፤ ሰውን ማጉላላቱና ማንከራተቱ ባልባሰም ነበር።

መጽሐፍ ቅዱስ እንደዚህ ይላል፡ «ፍርድን አታጣምም! ፊት አይተህም አታድላ! ጉቦ የጥበበኞችን ዓይን ያሳውራልና፤ የጻድቃንንም ቃል ያጣምማልና ጉቦ አትቀበል።» (ዘዳግም 16፡19ን ይመልከቱ)።

አንዳንዴማ እንዲህ እላለሁ፤ «ምን ነው እነዚህ ዋነኞች አለቆቻችን የሕዝቡን ብሶትና እሮሮ እንዲሁም የልብ ጩኸትና መድማት የሚያሳያቸው ወይም በቴፕ ቀድቶ የሚያስማቸው ሰው በተገኘ?»። ምናልባት የማያውቁ ከሆነ ለማለት ነው። የቤተ ክርስቲያንንስ በወቅቱ የሚፈርድ አለ።

«ፍትሕ---ፍትሕ!» የሚለውን ቃል አሁን ደጋግመን እንደምንሰማው፤ በሀገሪቱ ላይ በቀደሙት ዘመናት የሰማነው አይመስለኝም። ፍትህ ግን ወዴት ይገኛል? በበኩሌ ፍትሕ የሚርበኝና የሚጠማኝ የረዥም ጊዜ ምኞቴና ጩኸቱ ነው። ይህ አብሮኝ ያደገ ነው። ለምሳሌ፡- በደርግ ዘመን የተባበሩት መንግሥታትን የሰብዓዊ መብት ትርጉምና* አንቀጽ ከ12 ዓመታት በላይ በኪሴ ይገፍ እሄድ እንደነበር አስታውሳለሁ። አሁንም እንኳን

* The UN defines human rights "those conditions of life that allow people fully to develop and use their human faculties of intelligence and conscience and to satisfy their spiritual needs. These rights are based on man kind's increasing demand for a life in which the inherent dignity of each human being will receive respect and protection and as such affect the daily lives of everyone---man woman and child". [Source:Eth.Herald, Thursday 10 December 1981].

የጠረጴዛዬ መሳቢያ ውስጥ አለ። ሃያ ዓመቱ ነው ማለት ነው። ከዚያ በፊት በልጅነቴ ፍርድ ቤት በችሎት ሰዓት እየገባሁ ብይን ሲሰጥ አዳምጥ ነበር። እንዲያው በ1962 ዓ.ም. ገና በ17 ዓመቴ ጋሼ ጳውሎስ ችቅ ያዘጋጅ በነበረው የጥያቄ ዓምድ ላይ የፍትሕ ሁኔታን በሚመለከት ጥያቄ አቅርቤ እንደነበር ዶክሜንቲ ያስረዳል።

ዲሞክራሲም ተራ ሰላማዊ ሰልፍ ማድረግ፣ መጩዋጩዋሽ፣ አለቆችን በቃልም ይሁን በጋዜጣ /የግል ጋዜጦች እንደሚያደርጉት ለመተቸት ከሆነ ምኑን ዲሞክራሲ ሆነ? ከተራ ስድብ ያላለፈ የአሉባልታ ንግግር እንጂ ሌላ ሊባል አይችልም። በአቴንስ ጥንት ዲሞክራሲ ሲጀመር ዓላማው ይህ አልነበረም። በእርግጥ ከጅምሩ ችግር ቢኖርበትም፣ ዲሞክራሲ አለቃን መስደብና ማብጠልጠል አይደለም። በዚህ ሁሉ ግን በአንድ አገር ያሉ መሪዎች ለሕዝብ ጩኸትና እርሮ ትኩረት ቢሰጡ፣ የአጃቢዎቻቸውን (የአጋፋሪዎች ወይም የክብር ዘቦቻቸውን) ምክር ብቻ ባያስተናግዱ ለውጥና ዕድገት ሊያመጡ አይላናቸውም ነበር።

ሚ/ዋይኔ አልደርሰን⁴ እንደሚሉት የመሪዎች የቅርብ የሥራ ባልደረቦችና አማካሪዎች መሪዎች ነገሮችን እንዳይረዱ የሚሸፋፍኑና ሁሉም ነገር መልካም እንደሆነ አድርገው የሚያሳዩአቸው የክብር ዘብ ባለሟሎች ወይም መሐል ሰፋሪዎች (Palace Guards) ስላሏቸው ሁልጊዜ ይታለላሉ። ጎበዝ መሪ ግን ከመጋረጃ በስተጀርባ የሚሸፋፍኑትን ሁሉ አቋርጦና አርቆ ስለሚያይ በዝቅተኛ ሹማምንት አይታለልም። እነዚህ የክብር ዘቦች የሚባሉት በየደረጃው ያሉ ሹማምንትና ባለሥልጣናት ሲሆኑ ፕሬዚዳንቱ ወይም ጠቅላይ ሚኒስትሩ፣ ወይም መሐል የበላይ ኃላፊ በዚህ በኩል ያልፋል ሲባል መንገዱ ያን ጊዜ ብቻ የሚያስበው ያገኛል፤ ቆሻሻዎችም ማን ባነሣን ሲሉ የከረሙ ሁሉ ይሰበሰባሉ። ሽር ጉዱ በጣም ያስገርማል፣ ልዩ ፍጥረት ከሰማይ ይመጣ ይመስል የማይደረግ ነገር የለም። ታዲያ እስከ መቼ ነው አለቃ ፈርተንና ተሽቆጥቁጠን የምንኖረው? አንድ ምሳሌ በጸሐፊው ላይ የተፈጸመ ማንሣት ይረዳ ይሆናል።

ጸሐፊው በወጣትነት ዕድሜው በነበረበት ዘመን የቀድሞው መሪ ቀ.ኃ. ሥ. ወደ አንድ ክፍለ ሀገር ሲመጡ በአንድ መሥሪያ ቤት አዲስ ተቀጣሪ ሆኖ ይሠራ ነበር። ከተማዋ አርባጉጉ አውራጃ (ትንሣኤ ብርሃን) ትባል ነበር። በወቅቱ ከተማዋ በአቅሟ አሽቃበጠች። ሆኖ የማታውቀውን ያህል ጸዳች። ብዙ ብዙ ነገር ተደረገ። ሠራተኞችም ንጉሡ ፊት ስንቀርብ ማለት ሲጎበኙን እንዴት እጅ እንደምንነሣ ልምምድ (Rehearsal) ተደረገ። እኔ ግን

አልሠግድም እልኩና ፎከርኩ። ወጣትነት እንደሚባለው ትኩስ ኃይል ገፋፍቶኝ፤ የቀድሞ ተማሪዎች የትግል ሽታ ደርሶኝ ስለነበር እንቢ አልሁ። በዕለቱ ግን እንዲህ ሆነላችሁ። ንጉሡ ወደ ጤና ጣቢያው ሲደርሱና ሕዝቡም ለመስገድ ለጥ ሲል፤ የዚህ መጽሐፍ ደራሲም ሳያውቀው በድንጋጤ ለጥ ብሏል። በሕይወቴ የባለሥልጣናት ሥነ ልቡናዊ ተጽዕኖ ምን ያህል እንደሚጎዳን ያወቅሁት ያኔ ነበር። ወቅቱም በትክክል ለማስታወስ ቢያዳግተኝም 1965 ዓ. ም. ይመስለኛል።

ነገሩ እስከ አሁን ድረስ ያስገርመኛል። ሕዝባችን ምን ያህል የባለሥልጣናት አምልኮአዊ ተጽዕኖ (Cultic influence) እንደተጫነው መረዳት አያዳግትም። መቼ ነው ዕድል አግኝተን የመሪዎቻችንን እጅ በደስታ የምንጨብጠው? አቅፈን የምንለማቸው? መቼ ነው ወደንና ፈቅደን ሺቫ! ሺቫ! የምንላቸው? በቀበሌና በከብር ዘቦች (Palace Guards) ሳንወድ ተገድደን የምናደርገውን ማለቱ ግን አይደለም። ያማ በሽ ነው። ተለማምደነዋል።

ለመሆኑ መሪ ከየት ነው የሚመጣው ወይስ እንዴት ነው የሚገኘው? በእኔ ግምት መሪዎች በቀላሉ የሚገኙ አይደሉም። በሌላ በኩል ደግሞ መሪዎች ሰዎች እንጂ አማልክትም አይደሉም። አምባገነኖችማ ሞልተዋል! አጋጣሚ ያስገኛቸዋል። ዳሩ ግን እውነተኛች መሪዎችን፤ ሠርተው የሚያሠሩንን፤ ኖረው የሚያኖሩንን፤ የሕዝብ እጦት የሚሰማቸውን እንጂ ለራሳቸው ብቻ የሚያግቡበሉትን፤ ወዘተ... ማለቱ አይደለም። እነዚህማ እንደ ዱሮ አባባል ጨው/ውድ የማይገኙ ሸቀጦች ሆነዋል። በእውነቱ ስለት ይጎዳል ራስንም ያጠፋል።

ለምሳሌ፡- በቅርቡ ከአዲስ ዘመን ጋዜጣ የአንድ የ86 ዓመት አዛውንት ታሪክ አነበብሁ። ታሪኩ ባጭሩ እንደዚህ ነበር። ሴትዬዋ በተለያዩ ሁኔታዎችና አጋጣሚዎች ከብር 92ሺህ በላይ ገንዘብ ባንክ አስቀምጠው ዘመዶቻቸውን ሁሉ በመጥላት ለሕክምና እንኳን ሳይበቁ የቀበሩትን የባንክ ደብተር ድጋፍ አድርገው በድንገት ብዙም ሳያጣጥሩ አሸልበዋል። ንፋግ መሪም ከዚህ አይለይም። ምን ለማድረግ ነው ያን ያህል ገንዘብ ባንክ አስቀምጠው በረሃብና በበሽታ መቆራመዳቸው? አንድ እንኳን ውኃ የሚያጠጣ ዘመድ አለማስጠጋታቸው እጅግ ያስገርማል። ከነተረቱስ «ከስስታም አንድ ያንቀው አንድ ይወድቀው» ይባል የለ?

መሪዎች የሕዝቡን ጉስቁልና እየረሱ ራሳቸውን በመለየት ቢኖሩም ከዚህች ዓለም የመጨረሻ ጥሪ አያመልጡም። እንደ ደህው እነርሱም

ተጨብጠው፤ ተጨባብጠው እዛች ሣጥን ውስጥ መግባታቸው አይቀራ ነው። መልካም ቢያደርጉ ግን በምድር እንኳን ፈታቸው ፈክተና በርቶ ሲሞቱም ስማቸው ከመቃብር በላይ መዋሉ አይቀርም። የእነርሱም ጦስ ለትውልዳቸው አይተርፍም። አባታቸው ተንደላቅቆ አልፎ ልጆች ስለምን ዕዳ ከፋይ ይሆናሉ መከራስ ያያሉ? አይደሉም ልጆቻቸው፤ አብረዋቸው ይሠሩ የነበሩ ሁሉ የመከራው ገፈት ቀማሽ የሚሆኑበት ጊዜም አለ። እንግዲህ ስለምን ይህ ይሆናል? እግዚአብሔር ግን በዘመናት ውስጥ መሪዎች ይፈልጋል፤ እንዲህም ይላል፡

«በኢየሩሳሌም መንገድ እየተመላለሳችሁ ሩጡ፤ ተመልከቱም፡ እውቁም፡ በአደባባይዎም ፈልጉ፡ ፍርድን የሚያደርገውን እውነትንም የሚሻውን ሰው ታገኙ እንደሆነ ይቅር እላታለሁ» (ኤርምያስ 5:1 ይመልከቱ)።

በመሆኑም ሕዝቡን የሚመራለት፤ በቅንነት የሚያስተዳድር፤ ሕዝቡን የሚያገለግል፤ ሕዝቡን የሚያሳርፍ፤ ወደ ቀና መንገድ የሚያመለክት፤ አለበለዚያም ሕዝቡን የሚቀጣና የሚያስጨንቅ መሪ ያስነሣበታል። በዘመናችን ውስጥ አያሌ መሪዎች አይተናል። እግዚአብሔር አሁንም እንደ አሳቡ የሆነና እንደ ፈቃዱ የሚሄድ መሪ ይፈልጋል። «ሰው ሆይ፤ መልካሙን ነግሮሃል፤ እግዚአብሔርም ከአንተ ዘንድ የሚሻው ምንድር ነው? ፍርድን ታደርግ ዘንድ፤ ምሕረትንም ትወድድ ዘንድ፤ ከአምላክህም ጋር በትሕትና ትሄድ ዘንድ አይደለምን?» (ሚካያስ 6:8ን ይመልከቱ)።

መንፈሳዊ መሪዎችን በሚመለከት ከዚህ በታች የተደረጉትን ጥሪዎች እንመልከት፡-

1. ማንን እልካለሁ? ኢሳይያስ 6:8 (ማንስ ይሄድልና?) የሚለውን ጥያቄ በቀላሉ መመለስ የሚቻል አይመስለኝም። ሕዝቡ እግዚአብሔርን በኃጢአቱ አስቸግሮ በነበረበት ዘመን፤ እስራኤል በበደሉበት ዘመን፤ እግዚአብሔር የሚላቸውን መስማት ባቃታቸው ዘመን፤ የሚያሳያቸውን ማየት ባልቻሉበት፤ ለልባቸው ሲናገራቸው ማስተዋል ባልቻሉበት ዘመን፤ ለተለያዩ የምርኮ ዘመናት አላልፎ በሰጣቸው ዘመን፤ ብዙ ታላላቅ ቤቶች በሠሩበትና በዚህ ዓለም ያላቸው ሕይወት ቋሚነት እንዳላት በመሰላቸው ዘመን፤ በውጭ በውስጥ ችግር በበዛበት ዘመን፤ ሥራቸው በስብሰ ቡቃያቸው እንደ ትቢያ በበነነበት ዘመን፤ የሠራዊት ጌታ የእግዚአብሔርን ሕግ በጣሉበት ዘመን፤ የእስራኤልም ቅዱስ የተናገረውን ቃል ባቃለሉበት ዘመን፤ የእግዚአብሔርም ቁጣ በሕዝቡ ላይ በነደደበት ዘመን፤ እጁንም በላያቸው ዘርግቶ በመቃቸው ዘመን፤ ራሳቸውም በየአደባባዩ

እንደ ጉድፍ በሆነበት ዘመን፤ ሕዝቡንም በፋጩት በጠራበትና ጠላቶቻቸውም እንደ አንበሳ ባገሱበት ዘመን፤ ለንጠቂያ ሊዳርጓቸው በተመጁቸው ዘመን፤ ማን ይላክልናል? ማንስ እሺ ይላል? ብሎ ይጠይቅ ነበር።

በዚያን ዘመን ነበር እንግዲህ ኢሳይያስ «እነሆኝ፤ እኔን ላክኝ» ብሎ ራሱን ያቀረበው። በእርግጥ ይወስደው የነበረው መልእክት የተስፋ አልነበረም- የሚያላዝን እንጂ። የሚያስደስትንም መልእክት ሁሉም ለመውሰድ ሊሻማ ይችላል። በተለይም ወሬ የሚወድድ ሰው ካለ መልእክተኛ ለመሆን የማይጓጓ ማን ነው? ለኢሳይያስ ግን ነገሩ ከባድ ነበር። ስለዚህ ነው በቁጥር 11 ውስጥ «ጌታ ሆይ፤ እስከ መቼ ድረስ ነው?» ብሎ እግዚአብሔርን የጠየቀው። ምክንያቱም የተነገረው መልእክት ከባድ ነበር። ሰሚዎች በደስታ ለምተው ሃሌ ሉያ! የሚሉበት አልነበረም። ሰዎች አንዳንዴ ለምን እንደሆነ ሳያውቁ አሜን ለማለት ይቸኩላሉ። ልጃችን ሕፃን በነበረበት ዘመን ምግብ ሲቀርብና መብላት ሲያንጓው «አባቤ አሜን፤ አሜን» ይል ነበር። አሜንም ይሁን ፅልልታ ቦታ ሊኖረው ይገባል! ለሁሉም ጊዜና ምክንያት አለውና። ይህ ነበር እንግዲህ የነቢዩ መልእክተኝነት።

አስደሳች ያልሆነን መልእክት መውሰድ በጣም ከባድ ይመስለኛል። አስደሳቹንም ሁሉም ሊወስድ ይችላል። ለምሳሌ፡- አንድ ጊዜ የአንድ ጓደኛችን ባለቤት በድንገት ከአዲስ አበባ ከተማ ውጭ በድንገተኛ የመኪና አደጋ ሕይወቷ አለፈ። በዕለቱ ባለቤቷ መሥሪያ ቤት ነበር። መሥሪያ ቤቱም ከከተማው ወጣ ያለ ነበርና ማን ሄዶ ይንገረው ወይም ያምጣው? ሁላችንም ተፈራራን? አደጋው በእርግጥ ሁላችንንም አስደንግጦን ነበር። ሆኖም ባለቤቷ ከእኛ በላይ እንደተጎዳ እናውቃለን። በኋላም የዚህ መጽሐፍ ደራሲ ከሌላ አንድ ሰው ጋር ተላከ። እኛም ዋና ሥራ አስኪያጁን በድብቅ በማነጋገር እንደ ምንም ያ ጓደኛችን ሳያየን አዲስ አበባ እንዲመጣ አድርገን ተመለስን። ነገሩ እንዳይሰማ ከፍተኛ ጥንቃቄ በማድረጋችን አዲስ አበባ በሰላም ደረሰ። የድርጅቱም ሥራ አስኪያጅ በመተባበራቸው በተቃጠርነው ስፍራ አዲስ አበባ ተገናኘን።

አሁን ደግሞ ሌላ ችግር ተከሰተ። ሬሳው ሳይመጣ ዘገየ። ጭንቅ ሆነብን። አለ ውዴታችን ሻይ ቤት ሄዶ ምግብ እንዲመገብ አደረግን። የሆነ ያልሆነ ነገር እያዋራን/እያጫወትን ሬሳው ወደ ቤት መምጣቱን እስክናረጋግጥ ድረስ አቆየነው። በኋላም በጭንቅ ይዘነው ሄድን። የነበረብንን ጭንቀት እግዚአብሔር ያውቃል እንጂ ለሰው ማስረዳት ይከብዳል። ቤቱ አካባቢ ስንደርስ በድንገት ድንኳን ታየውና የተሽከርካሪዋን መሪ አንቆ «ንገረኝ ምንድር ነው?» አለኝ። «ነፍሴ

ወጣች!» እንደሚባለው እጅግ ደነገጥሁ። በቃ አንድ ነገር ሆኗል፤ የምታደርገውን አድርግ፤ እግዚአብሔር ይርዳህ አልኩት። እርሱ በዚያን ቅጽበት እግዚአብሔር ይርዳህን ሊሰማ አይችልም። በጣምም ጮኹ። ቤቱም አጠገብ ሲደርስ ራሱን ሳተና ተዝለፍልፎ ወደቀ። ይህን መሰል ዜናን ማድረስ ቀላል አልነበረም/አይሆንምም።

ይህ ምሳሌ ምናልባት የኢሳይያስን ሁኔታ ቢያመለክተን ብዬ ነው ያመጣሁት። ኢሳይያስ የተላከው ለበጎ ነገር አልነበረም። ድል ሊያበሰር አልነበረም። ቢሆንም የእግዚአብሔርን ጥያቄ የመለሰ የእምነት ጀግና ነበር። የእስራኤል ሰማዕታት ታሪክ እንደሚያስረዳው ኢሳይያስ ምናልባት የሞተው በመጋዝ ተሰንጥቆ ሳይሆን አይቀርም። ይህ ድፍረቱ ይሆናል ለዚያን ዓይነት ሞት የዳረገው። ስለሆነም በእምነት አባቶች ገድል ውስጥ ያለፈ ታሪክን የመዘገበና ያስመዘገበ ታማኝ የእግዚአብሔር አገልጋይ ነበር። በመሆኑም ነው የተላከው።

መሪ የላከውንና የተላከበትን የማይዘነጋ፤ መልእክቱንም በትክክል ሲያደርስ የሚያስከፍለውን ዋጋ ለመክፈል የቆረጠ ሊሆን ይገባዋል። መሪ ወኔ ያስፈልገዋል፤ የወሬ ሳይሆን የተግባር፤ የበቀል ሳይሆን የፍቅር፤ የጭካኔ ሳይሆን የርገራጌ፤ የውሸት ሳይሆን የእውነተኝነት ተምሳሌት ሊሆን ይችላል። በዚህም የአምላኩን ፈቃድ ይፈጽማል። ሽልማቱንም ያገኛል። ባይሸለምም እንኳን መደረግ ያለበትን ለአምላኩ ክብር ያደርጋል። የራሱን ክብር ሳያስተውል ጌታውን አስከብሮ ያልፋል። እውነተኛ መሪ የትም ቢሆን ልበ ሙሉ ነው። አዩኝ አላዩኝ ብሎ የሚያደርገው ነገር አይኖርም፤ ሊኖርም አይገባም። መሪ ከሕዝቡ ጋር ራሱን የሚያመሳስል ነው።

ኢሳይያስም ራሱን ከሕዝቡ ለየት ያደረገ (Alienate) እና ሌሎችን የሚኮንን መሪ አልነበረም። ያደረገውም ያንኑ ነበር።

«---እኔም!- ከንፈሮቼ የረከሰብኝ ሰው በመሆኔ፤ ከንፈሮቻቸውም በረከሱባቸው ሕዝብ መካከል በመቀመጫ ዓይኖቼ የሠራዊትን ጌታ ንጉሡን እግዚአብሔርን ስለ አዩ ጠፍቻለሁና ወዮልኝ!» ነበር ያለው። (ኢሳይያስ 6፥5ን ይመልከቱ)። እውነት ነው ዓይኖቼ ተከፍተው እግዚአብሔርን ያየ መሪ መቆም አይችልም። እንኳንስ ሊኩራራና በሕዝቡ ላይ ራሱን ካቦ ሊያደርግ ይቅርና ደንግጦ ወዮልኝ! ጠፋሁኝ ነበር የሚለው። በዚህ ዘመንም ያሉ መሪዎች እርስ በርስ ከመተያየት እግዚአብሔርን በትክክል አይተነው ቢሆን ኖሮ፤ ችግራችን ሁሉ መድረሻ ያጣ ነበር። መነካካስና መጠፋፋትም ይቀር ነበር። አንዳችን በአንዳችን ሳናመካኝ ሁላችንም እንዳጠፋን

ተገንዝበን ወደ ንጉሡ ብንመለከት መፍትሔ የምናገኝ ለመሆናችን ምንም ያህል ጥርጣሬ የለኝም።

2. «አሁንም ና---እልክሃለሁ»:- በዘዳግም 2:10 ውስጥ የቀረበው ይህ ጥሪም በፈርዖን ቤት ላደገውና የግብፅንም ጥበብ ለተማረው ከውኃ ውስጥ ለተገኘው ለፅብራዊው ለሙሴ ነበር። ና ሕዝቤን የእስራኤልን ልጆች ከግብፅ ታወጣ ዘንድ ወደ ፈርዖን እልክሃለሁ ብሎ እግዚአብሔር ሲያዘው ለሙሴ «ዱብ ዕዳ» እንደነበር መገመት ይቻላል። በውስጡ ስለ ሕዝቡ ጭንቀትና መከራ ስሜት ቢኖረውም የንጉሡ ቤት ከብካቤ ሳያስረሳው አንድ ቀን ነፍስ እንዲያጠፋ አድርጎታል። ስለዚህም ይሆናል አንዳንድ ሰዎች የነጻነት ታጋይ አድርገው የሚያቀርቡት።

በኋላም በስደት የምድያም አገር በግ ጠባቂ እረኛ ሳለ የሰማይና የምድር ጌታ ተገለጠለት። «እኔ ማን ነኝ?» ብሎ ራሱን ዝቅ አድርጎ የቀረበው ሙሴ ራእይ ሳይኖረው የተላከ ይመስላል። ሙሴ እንቢ ማለቱ ሳይሆን እንደሚመስለኝ የራሱን ብቃት የተጠራጠረ ሰው ሳይሆን አይቀርም። በዚያም ብቃት ያለው እግዚአብሔር ብቃትና ራእይ ሰጥቶ ሕዝቡን በሙሴ አማካኝነት ነፃ ሊያወጣ ችሏል። ከዚያም ሙሴ ሕዝቡን በአገባብ እየመራ እያለ እንደ አሮን ያለ መሪ ሕዝቡን መረን ለቅቋቸዋል። በዘጸአት 32 ሙሴ ወደ ተራራ ወጥቶ ሳይወርድ እንደ ዘገየ ባዩ ጊዜ ጣዖት ሠርተው አመለኩ። መሪው አሮንም ተባብራቸው። ስለዚህ ነበር ሙሴ አሮንን በዘጸአት 32:21 ውስጥ «---ይህን ታላቅ ኃጢአት ታመጣበት ዘንድ ይህ ሕዝብ ምን አደረገህ?» ብሎ የተገዳደረው።

በቁጥር 25 እንደተጠቀሰውም ሙሴም «በጠላቶቻቸው ፊት እንዲነወሩ አሮን ስድ ለቅቋቸዋልና ሕዝቡ ስድ እንደ ተለቀቁ ባየ ጊዜ ---» ቁጣው ነዶ በሰይፍ እንደገደለና እንዳጋደለ ተመዝግቦ ይገኛል። መሪ ከተቆጣ በኋላ የሚመለስና የሚምር፣ ታራቂ ለመሆኑ በቁጥር 30 ውስጥ እናነባለን። ስለ ሕዝቡ ኃጢአት መሰረዝ ሙሴ የጸለየው ይህንን ነበር።

ከእግዚአብሔር የተማረ መሪ ምልስ ነው፤ እርቅን ይሰማል፤ ፍርድ ቤት ለፍርድ ቤት ፍትሕ የሚያገኝ መስሎት አይንከራተትም፤ የእግዚአብሔር ፊት እንጂ የዳኛና የባለሥልጣን ፊት አይናፍቀውም። አንድ ጊዜ ንጉሡ ሰሎሞን እንደዚህ ብሏል፤ «ብዙ ሰዎች የሹምን ፊት ይሻሉ፤ የሰው ፍርድ ግን ከእግዚአብሔር ዘንድ ነው።» (ምላሴ 29:26ን ይመልከቱ)። በእንቢተኝነትና በግትርነትም አይሄድም።

ለሕዝቡ እንጂ ለራሱ ክብር ሲል አይሟገትም። ለነፍ እንደሚሞት የሰነፍ ሞትን አይሞትም፤ ባይሞትም በከንቱ በሽታን አይሸምትም። የፍርድ ባለቤት ለሆነው ጌታ ራሱን አላልፎ ይሰጣል።

በዘጸአት 32፥11 ውስጥም «አሁንም ቁጣዬ እንዲቃጠልባቸው እንዳጠፋቸውም ተወኝኝ አንተንም ለታላቅ ሕዝብ አደርግሃለሁ» ሲለው፥ አሻፈረኝ አታደርገውም ነበር መልሱ። የዘመናችን መሪዎች ግን እግዚአብሔር ታላቅ ሰው አደርጋቸዋለሁ ብሎ ቢናገራቸው፥ ታላቅነትን በሕዝብ መለወጥ የሚከብዳቸው ሆኖ አይታይም። ለዚህ ብዙ ማስረጃዎች አያስፈልጉም፤ ድርጊቶች እየገለጧቸው ነውና።

ኃጢአታቸውን ይቅር ካላልካቸው «ያለዚያ ግን ከጳጳሱ መጽሐፍ እባክህ ደምስሰኝ» ብሎ ለሕዝቡ ያውም ለክፉበት ወገኖቹ የሚግልድ ማን ነው? እውነተኛ መሪ እርሱ ነው። በምትክ የሚገባ፥ መካከለኛ የሆነ፥ ራሱን ለሌሎች የሰጠ፥ እውነተኛ የመንጋ እረኛ ያ ነው። ካልሆነማ እርሱ መሪ ነው ማለት ይከብዳል፤ ገራፊ/አስገባሪ ወይም ፊውዳል ቢባል ይሻለዋል። ሌላ ስም ካለም ቢሰጠው አልቃወምም። መሪ የተባለ ሁሉ እውነተኛ መሪ ስላይደለ ነው።

3. «---ደጅ የሚዘጋ ሰው ምነው በተገኘ!»:- በሚልክያስ 1፥10 እንደተጠቀሰው፥ እግዚአብሔር ያን ጥሪ ያቀረበው ለሙን ለሚያቃልሉ፥ አባትነቱን አውቀው ላላከበሩት፥ ማንነቱንም ተገንዝበው ላልፈሩት የዚያ ዘመን መሪዎች እንደሆነ እንረዳለን። የእግዚአብሔርን መሠዊያ በማርከላቸው፥ የእግዚአብሔርን ገበታ የተነቀፈ ነው በማለታቸው ላስቸገሩ መሪዎች ነበር። በዚህ ምክንያት ነበር የቤተ መቅደሱ ሥርዓት እንዳይካሄድ «በመሠዊያዬ ላይ እሳትን በከንቱ እንዳታቀጣጥሉ ከእናንተ ደጅ የሚዘጋ ሰው ምነው በተገኘ! በእናንተስ ደስ አይለኝም፥ ቁርባንንም ከእጃችሁ አልቀበልም፥ ይላል የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር »።

የመሪነት ስፍራ ይዘው በአገባቡ ሕዝቡን ለማይመሩ፥ እንደ አሮን ሕዝቡን መሪን፥ ስድ ለሚያደርጉ፥ እንደ ግያዝ (የኤልላ አገልጋይ) ለሚያስመስሉና ለሚያቃልሉ ነበር ይህ መልእክት። በዘመናችንም የሚሠራ መልእክት ይመስለኛል። እግዚአብሔር ግን የራሱ የሆነ የተመረጠ መሪ ቦታ ካልያዘ፥ ነገሮች ከሚበላሹ በሩ ቢዘጋ እንደሚመርጥ ገልጾአል። አጉል መሯሯጥና እንደ ፖለቲካ አሠራር የኮንፍራንስ ጋጋታ ማብዛት ለእግዚአብሔር ምኑም አይደለም። እውነተኛ አገልጋዮችን እንጂ ካድሬዎችንም አላጣንም። በመጀመሪያ በዓይናችን ያለውን ጉድፍ፥ እንዲያውም አድጎ ምስሶ ያከለውን ነውር

ማለወገድ ይገባል። መድረክ ላይ ማሸብረቅና «ለሰው ሰው መስሎ» መታየት የእግዚአብሔርን ገበታ ከማስነቀፍ የተሻለ ሆኖ አይታየኝም። «በዚያም ቀን በመድረኩ ላይ የሚዘሉትን የጌታቸውንም ቤት ዓመፃንና ሽንገላን የሚሞሉትን እቀጣለሁ» ይላል እግዚአብሔር። (ሶፎንያስ 1፡9ን ይመልከቱ)። እግዚአብሔርን ከዚህ ቀደም አይተነዋል፤ ወደፊትም ሲሠራ እናየዋለን። እኛ ግን እንጠየቃለን። ዘመናትና ሰዎች ቢለዋወጡም እርሱ የማይለወጥ ታማኝ ጌታ ነው። ሁኔታዎችና የቴክኒዎሎጂ ለውጦች ለእርሱ ምንም አይደሉም። የኑሮ ውድነትም ባሕርይውን አይለውጠውም።

4. «---የመከሩን ጌታ ---ሠራተኞችን እንዲልክ ለምኑት» (ማቴዎስ 9፡36-38)። ሕዝቡ እረኛ እንደሌላቸው በጎች ተጨንቀውና ተጥለው ባያቸው ጊዜ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ማዘኑንና መሪ እንደሚያስፈልጋቸው በመግለጽ ማሳሰቢያ የሰጠበት ስፍራ ነበር። መሪ እንደ ገበሬ ነው። መከሩን የሚንከባከብ፣ ከልዩ ልዩ አጥፊዎች የሚጠብቅ እረኛም ነው። የሕዝቡን እንደ ደረሰ መከር ዝግጁነትና መጣል ተመልክቶ የመከሩ ጌታ/ራሱ ባለቤቱ እግዚአብሔር መከሩ እንዲሰበሰብ ሠራተኞችን እንዲልክ ለምኑ ብሎናል።

ዳሩ ግን መከር ሰብሳቢው ራሱ አጥፊ ከሆነ ከባድ ችግር ነው። በባለቤቱ ግን መጠየቁ አይቀሬ ነው።

ዓውደ ንባቡ እንደሚያስረዳው የተፈለጉት የመከር ሠራተኞች መከሩ የእነርሱ የራሳቸው እንዳልሆነ ማወቅና መገንዘብ የሚገባቸው ይመስለኛል። ያጪዱትን ሁሉ ለግላቸው መጠቀሚያ መውሰድ አይችሉም። ባለቤቱ ሌላ ነው። እነርሱ የተጠሩት ለሥራ ብቻ ነው። ያሉት መሪዎችም ሌሎች እንዲጨመሩ መጸለይ ሲያስፈልጋቸው፣ ከእነርሱም እንኳን በላይ ጎበዝ የሆነ ሠራተኛ ቢመጣ ምንም ሊከፋቸው አይገባም። አመጣጡ መከሩን ለመሰብሰብ እንጂ ሊወርስ አይደለምና። መከሩ የጌታ ነውና እያንዳንዱ የሠራውን ብድራት ይቀበላል። ሠራተኞቹ የተጠሩት ነዶውን ለመሰብሰብ እንጂ በነዶው ሊጣሉ አይገባም። በመከር ላይ የሚጣሉ መከር ሰብሳቢዎች ባለንብረቱን እጅግ የሚያስከፋ ናቸው።

በሚቀጥለው ምዕራፍ ደግሞ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ መሪዎች እንዴትና ከየት እንደሚገኙ እንመለከታለን።

የመገናኛ ጥያቄ

1. እውነተኛ የአገር ወይም የቤተ ክርስቲያን መሪ የምትለው አለህ?
2. እግዚአብሔር ቢልክህ ትላካለህ?
3. እግዚአብሔር ደጁ እንዲዘጋ ስለ ምን ፈለገ?
4. የአገራችን የአመራር ችግር ምን ይመስልሃል?

የግሮኔ ማጣቀሻ (Notes)

1. Richard Pankhurst, "The Ethiopians", (MPG Books Ltd., 1998), P.176-194.
2. ክብደ ጤናው፡ «የግሽክርክር ጥበብና ሥነሥርዓት መመሪያ»፡ (ግጋ አሳታጊ፡ 1993)፡ ገጽ 4-5»
3. The Comfort trap, Tim Bascom, (n. Pub., 1993), n. Page.
4. Wayne T. Alderson & McDonnel Nancy, *Theory R Management*, (Thomas Nelson, USA, 1994), P.42.

(ከፍል ሁለት)

ምዕራፍ አንድ

መሪዎች እንዴትና ከየት ይገኛሉ?

መሪዎች በታሪክ አጋጣሚ፥ በሁኔታዎች ዝግጁነትና መመቻቸት ይገኛሉ። እግዚአብሔርም መሪዎችን በየደረጃው ይሰጣል። አንዳንዴም መሪዎች ራሳቸውን መሪ አድርገው ያስነሣሉ። በታሪክ ውስጥ የምናውቃቸው አምባ ገነኖች ሁሉ ከዚህ ምዕራፍ ውስጥ ይመደባሉ። በዚህም ይሁን በዚያ ዝና (Charisma) ፈጥረው እንደ ልዩ ሰው (Cult) ሲታዩ፥ የሥነ ልቡና ተጽዕኖ በሌሎች ላይ በማሳደር ቦታ ሊይዙ ይችላሉ። እንደዚህ ያሉት ግን ቀንበራቸው ከባድ ይሆናል።

መንፈሳዊ መሪዎች ግን እንደዚህ መሆን ስለማይኖርባቸው አይሆኑም። ዳሩ ግን ሥጋዊነታቸው ሲያደላ የሚሆኑበት ጊዜ ቢኖር አያስደንቅም። ሥጋ ያው ሥጋ ነውና። የመጡበትን ረስተው ከሕዝብ በመለየት ሕዝብን ሲያውኩ የሚገኙ መሪዎች እጅግ ብዙዎች ናቸው። መሪዎች በእግዚአብሔር እንደሚሰጡ መጽሐፍ ቅዱስ በግልጽ ይናገራል። እግዚአብሔርም መሪዎች እንዲሰጡን መጸለይ ይጠበቅብናል። ስለማንጸለይ ይሆናል መሪ የማይዋጣልን ወይም የማይወጣልን። ከዚህ ቀጥሎ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የነበሩ ታላላቅ መሪዎች እንዴት እንደተገኙ መመልከት ይቻላል።

1. አብርሃም፡- በጣዖት አምልኮት በተተበተበች ምድር ብቸኛው ተፈላጊ ሰው ነበር። ይህም ሰው ከአገርህ ከዘመዶችህ ተለይተህ እኔ ወደማሳይህ ምድር ውጣ የተባለው ነው። (ዘፍጥረት 12፡1-9ን ይመልከቱ)። እግዚአብሔር የሚያሳየውን መንገድ በእምነት የሚያይ

መሪ ለበረከት ይሆናል። ስለዚህም በእምነት በርትቶ ወደማያውቀው ተግባርና አገር ተጠራ። መሪነቱንም በአገባቡ ተወጥቶ የእግዚአብሔር ወዳጅ ሊባል ችሏል። በዚህም የብዙዎች አባት የሚል ስም ተሰጥቶታል። የቤተሰቡን አባላት በመምራት ያደረገው ጉዞ ቀላል አልነበረም። አብርሃም የተገኘው ከጣዖት አምላኪና ከማያምኑ ቤተሰቦች ነበር።

2. **ዮሴፍ፡-** ይህ ታላቅ ሰው የአብርሃም ዘር ሆኖ በአባቱ ቤት ላለ የወንድሞቹ ፍቅር እያንከራተተው በበረሃ ተቅባብቶ አገኘኋቸው ብሎ ገና ደስታውን ሳይገልጥ ለችግር ተዳርጓል። በተሸጠበት ምድርም በባርነት በታማኝነት ሲያገለግል «በጥቂቱ ታምኗልና በብዙ መሾምን አይቷል»። በዚህም ሁኔታ 13 ዓመታት በባርነት ምድር ያውም በግዞት አሳልፎ ለመሪነት ታጭቷል። እግዚአብሔር ሲያሰኘው ከየትም ይጠራል። የሚከለክለውስ ማን ነው?

ዮሴፍ ከወሀኒ ተጠርቶ እስከ ከፍተኛው የግብፅ ምድር የሥልጣን እርከን ሊደርስ ችሏል። ወንድሞቹ በከንቱ ቢቀኑበትና፤ ለችግር ቢዳርጉትም፤ እግዚአብሔር ከእርሱ ጋር ስለነበር የሚሠራው ሁሉ ተከናውኖለት መሪ ሆኗል። ያውም የሰከነ መሪ። ስሙም እግዚአብሔር ይጨምር እንደ ማለት ነው ይባላል። በአጠቃላይ የተሰጠውን የጥበቡን አሠራር ዘፍጥረት 39፡1-23 በማንበብ መረዳት ይቻላል። አንድ ጊዜ አንድ እናት ያሉኝ ትዝ ይለኛል። «አልሮጥም አልሯሯጥም ለአንዱ ያለውን አንዱ አይውጥም»። ይህ እውነት ነው። እንደ ብሂሉ ሁሉ በመሯሯጥ ሥልጣን የሚሹ፤ የሌላውንም ለመጉረስ የሚሯሯጡ መጨረሻቸው በቅናት ነቀዝ መበላትና ጸጸት፤ ሲብስም ጥፋት ሊሆን ይችላል። ለጊዜው የተላካላቸው ቢመስልም፤ የጋጢአተኛ ፋከራ ለቅጽበት ነው።

3. **ሙሴ፡-** ይህ ሰው በግብፃውያን እንደ ተሰጠው ስሙ የተገኘው ወይም የወጣው ከባሕር ነበር። በንጉሥ ቤት የፈርዖን የልጅ ልጅ ተብሎ በተንደላቀቀ ኑሮ 40 ዓመታት አሳልፎአል። ከዚያም ከወገኑ የሆነ ዕብራዊ ሲጠቃ አይቶ ግብፃውን በመግደሉ፤ ነገሩ ታውቆበት አገር ለቅቆ ተስዶ ነበር። በስደትም የበግ እረኛ ሆኗል። ከሁለተኛው ዙር የ40 ዓመት

በስደት ምድር የእረኝነት ልምምድ በኋላ የሚፈለግበት ቦታ ነበርና፤ እግዚአብሔር እረኛና የሕዝቡ መሪ እንዲሆን ፈለገ፤ ወስኖም ላከው። አንድ ዘመን «በግ ጠባቂ እረኛ፤ ሆኗል ዕድለኛ» እንዳለው፤ በእረኝነት ላለ የእግዚአብሔር ጥሪ ደረሰው። መሪ ለመሆን ያልተሯሯጠ፤ የፈርዖን የክብር ዘብ ሆኖ ለመሪነት ያልጓጓ፤ ትሑት ግን መንፈስ ጠንካራ ሰው ነበር። በሕይወቱ መሪ ለመሆን አስቦም፤ አልሞም የሚያውቅ አይመስለኝም። ተስፋ ቆርጦ በምድያም አገር የተናቀ ሥራ ሲሠራ ጥሪ መጣለት። የመሪነት መጎናጸፊያም በላዩ ወደቀበት። እርሱም በእግዚአብሔር ቤት ታማኝና ርኅሩኅ መሪ ሆኖ ነበር። «መሴስ በኋላ ስለሚነገረው ነገር ምስክር ሊሆን በቤቱ ሁሉ እንደ ሎሌ የታመነ ነበር» ተብሎለታል። (ዘኁልቁ 12፥7፤ ዕብራውያን 3፥5 ይመልከቱ)። የፈርዖን ጥበብ ለመሪነት ያበቃል ማለት ባይሆንም ለቀጣዩ የሥሎስ (የ3ተኛ 40) ዓመታት ሌላ ዙር በመሪነት አሳልፎአል። ስለ መሴስ በአዲስ ኪዳንም (በዕብራውያን 11፥24-29 የተጠቀሰውን ይመልከቱ)።

4. **ኢያሱ፦** ስሙ እግዚአብሔር አዳኝ ማለት ሲሆን በሙሴ እግር ሥር ሆኖ የተማረና የተለማመደ አገልጋይ ነበር። በታማኝነት ተልእኮውን በመወጣቱ የእግዚአብሔርን ሕዝብ ሙሴ ከሞተ በኋላ ሊመራ ችሏል። በመሠረቱ ሙሴ እግዚአብሔርን ሳይጠይቅ ራሱ መርጦ የሾመው አይደለም። (በዘኁልቁ 27፥15-19 ያለውን መመልከት ይበቃል)። «ሙሴም እግዚአብሔርን እንዲህ ብሎ ተናገረው፦ የእግዚአብሔር ማኅበር እረኛ እንደሌለው መንጋ እንዳይሆን፤ በፊታቸውም የሚወጣውን በፊታቸው የሚገባውን የሚያስወጣቸውንም የሚያስገባቸውንም ሰው የሥጋ ሁሉ መንፈስ አምላክ እግዚአብሔር በማኅበሩ ላይ ይሾመው» ብሏል።

ኢያሱ ሎሌው ቢሆንም የመሪነት ውርስ አለመኖሩን የተረዳው ሙሴ ቅድሚያ እግዚአብሔር ሰው እንዲሾም ነበር ጥያቄው። ሎሌውን/ አጃቢውን ለሹመት አላቀረበም። ለመሪነት መታጨት ከእግዚአብሔር አገልጋዮች ሥር ሆኖ ማገልገልን ሊጠይቅ ይችላል። በዝቅተኛ ቦታ በታማኝነት ስታገለግል፤ ለከፍተኛው ቦታ ጥሪ ሊደርስህ ይችላል። እግዚአብሔርም በዚህ ሁኔታ የሚፈልገውን መሪ ያገኛል። እግዚአብሔር ሲሾም ነገር ሁሉ መልካም ይሆናል።

በአንጻሩ በኤልሳቦ ሥር የነበረው ግያዝ ግን የእግዚአብሔር ሰው ሎሌ በነበረበት ዘመን ምናምንቲ ሆኖ በመገኘቱ የተተኪነት ሥልጣን ሳያገኝ ከለምጥ ጋር ከአገልግሎቱ ተባሯል (2ኛ ነገሥት 5:20-27ን ይመልከቱ)። ይህም ከባድ ኪዛራ ነው።

5. **ዳዊት፡-** እንደ ልቤ የሆነ የእሴይን ልጅ ዳዊትን አገኘሁ ብሎ እግዚአብሔር የተናገረለት፤ በክብር ቦታ ተቀምጦ፤ የተመረጠ ሥራ እያከናወነና በዘመኑ የነበረውን ትምህርት ተምሮ አልነበረም። «እግዚአብሔር እንደ ልቡ የሆነ ሰው መርጧል» (1ኛ ሳሙኤል 13:14) የተባለለት ሰው እረኛ ሳለ ለመሪነት ተጠርቷል። በ(1ኛ ዜና 16:7) ውስጥ «እንተ መንጋን ስትከተል በሕዝቤ በእስራኤል ላይ አለቃ ትሆን ዘንድ ከበግ ጥበቃ ወሰድሁህ» ይላል። እግዚአብሔር ዳዊትን ለማግኘት የእሴይ በጎች ወደ ተለማሩበት ስፍራ መሄድ ነበረበት። የሰሙትርጉምም በእግዚአብሔር የተወደደ እንደ ማለት ነው። ይህም ሰው እስራኤልን በ1፲፱ ዓመት ወርቃማ ዘመኗ ውስጥ መርቷታል። ይህ ሁሉ ሲሆን «---እግዚአብሔር ከፍ ከፍ እንዳደረገው ዳዊት ያውቅ ነበር።» (2ኛ ሳሙኤል 5:12ን ይመልከቱ)። በዚያ ዓይነት የተገኘው «ዳዊትም በእስራኤል ሁሉ ላይ ነገሠ፤ ለሕዝቡም ሁሉ ፍርድንና ጽድቅን አደረገላቸው» (1ኛ ዜና 18:14)። በእርግጥ ዳዊት እንደ ደከመ ማንኛውም መሪ ድክመት ሊገኝበት ይችላል። መሪ ፍጹም ነው ማለት አይቻልም። ሆኖም ግን ይህ ገጠመኝና ሌላው ድካሙ አመራሩን አላበላሸበትም። ራሱን ማረም ጥበብ ነው።

6. **ነህምያ፡-** በ445 ዓ. ዓ. ከክርስቶስ ልደት በፊት የኢየሩሳሌምን ቅጥር መፍረስና የበሮቿን መቃጠል ሲለማ ልቡ የተነካ ሰው ሆኖ፤ በወቅቱ በስደት ምድር የፋርስ ንጉሥ ጠጅ አላላፊ ነበር። ወገኖቹ ከስደት ሲመለሱ፤ እርሱ በሱሳ ግንብ በንጉሡ ቤት ቀርቶ ጠጅ ሲያሳልፍ ታላቅ ጥሪ ደረሰው። ስሙ እግዚአብሔር ያጽናል ማለት ሲሆን ተልእኮውንም በሚገባ የተወጣ ታታሪና አስተባባሪ መሪ ሆኖ ሩጫውን በመልካም ጨርሷል። መሮጥማ ማንም ይጀምራል። ላቡን አንጠፍጥፎና ተቃዋሚዎችንም ሳይፈራ፤ እስከ መጨረሻው ጸንቶ በ52 ቀናት ውስጥ ተልእኮን የተወጣ ንበዝ መሪ ነበር። በሥራ አመራርና

ምሕንድስና ተግባሩም ቢሆን የተደነቀ መሪ እንደነበር ብዙዎች ይስማሙበታል።

7. አዎጽ፡- በትንቢተ አዎጽ 1፡1 እንደተጠቀሰው በቴቁሴ ክነበሩ ላም ጠባቂዎች መካከል የተገኘ እረኛና ዋርካ ለቃሚ ሰው ነበር። አያሌ ሀብታሞች በበዙበት በእስራኤል ከተሞችና መሳፍንቶች መካከል ጊዜውን ማጥፋት ያልነበረበት እግዚአብሔር፤ ይህን ሰው በእረኝነት ተግባር ላይ አገኘው። እንደ ስሙ ጠንካራ ነቢይም አድርጎ ተብቶና ሾሞ ላከው። «--እግዚአብሔርም በጎቹን ከመከተል ወሰደኝ፡---» (አዎጽ 7፡14-15ን ይመልከቱ)። በሀገሪቱ ሀብት ቢኖርም በዘመኑ የፍትሕ መጓደልና የድሆች ጩኸት ተንሰራፍቶ ነበር። በዚህም ምክንያት እግዚአብሔር ፍርድ እንደሚያመጣ በቁጣና በድፍረት ተናግሯል።

8. ኤልያስ፡- በዘመኑ ሁሉ ብርቱ ነብይ ነበር። ስሙም እግዚአብሔር አምላክ ነው እንደ ማለት ነው። እግዚአብሔር አምላክ መሆኑን በግልጽ ያሳየ መሪ ነበር። አንድ ጊዜ እንዲህ ሆነ «ከዚያም ሄደ፤ የሣፋጥንም ልጅ ኤልሳዕን በአሥራ ሁለት ጥማድ በሬዎች ሲያርስ፤ እርሱም ከአሥራ ሁለተኛው ጋር ሆኖ አገኘው። ኤልያስም ወደ እርሱ አልፎ መጎናጸፊያውን ማለበት።» (1ኛ ነገሥት 19፡19-21ን ይመልከቱ)። ኤልያስ አገልግሎቱ እንዳበቃ ገበሬ የነበረው ኤልሳዕ የኤልያስ ሎሌ ሆኖ በታማኝነት አገልግሏል፤ መጎናጸፊያውንም በእጥፍ ከብር ተቀብሏል።

9. ጳውሎስ፡- ይህ ሮማዊ ሰው ቢሆን አይሁዳዊ ሰው ሳውል ወይም ሳኦል ማለት ነው። ትርጉሙም በእግዚአብሔር የተጠየቀ/የተለመነ እንደ ማለት ነው ይባላል። ጳውሎስ ማለት ግን «ትንሽ» እንደ ማለት ነው። በዘመኑ ለነበሩት የካህናት አለቆች ሎሌ ሆኖ ከተርሴስ ለትምህርት መጥቶ በገማልያልም እግር ሥር ስለ ሕግ ጠንቅቆ የተማረ ነበር። ምናልባትም በአሁኑ ዘመን ቢኖር ከፍተኛ የሥነ መለኮት ምሁር ቢሆን የሚችለው፤ የጌታን ደቀ መዛሙርት እስከ ሞት ያሳደደ ሰው ነበር። እንደዚህ ያለውን ሰው እግዚአብሔር በደማስቆ መንገድ ላይ ሳለ ጠራው፤ ተጠቀመበትም። የተጠራበትንም ተልእኮ

በሚገባ የፈጸመ አገልጋይ መሪ ነበር። እግዚአብሔር የተማረ ሰውን አይጠቀምበትም ያለው ማን ነው? ትምህርትን መማር ስንፎ መማርን ከሚኮንን ሰው በስተቀር። ተግባሩም ድንኳን መስፋት ነበርና ለወደፊት አገልግሎቱ መያዊ ድጋፍ ሰጥቶታል። (የሐዋርያት ሥራ 18፥3 እና 20፥34 እና 1ኛ ተሰሎንቄ 2፥9-10ን ይመልከቱ)።

ሌሎችም እነ ማቴዎስ ቀራጩ፣ ሉቃስ ባለ መድኃኒቱ (ምናልባትም ሐኪሙ)፣ ዴፕሮስና ዮሐንስ ዓሣ አጥማጆች ወዘተ... ሌሎችም የተለያዩ ተግባር የነበራቸው ሰዎች ነበሩ። እነዚህንም ሁሉ በመልክ በመልኩ ጠርቶ ተጠቅሞባቸዋል። አጠራሩ ልዩ ስለሆነ ፎርሙላ/ቀመር ማውጣት አይቻልም። በአሁኑ ጊዜ አስጊ እየሆነ እንደመጣው የአገልጋዮች መደብ ግን ቀድሞ በጌታ ትምህርት ውስጥ እንዳልነበር በግልጽ ማስረዳት ይቻላል።

እግዚአብሔር ሲጠራና መሪ ሲፈልግ አይሳሳትም። በመሯሯጥና በምቹት ጥሪ አይመጣም። መጎዳትና ሌላውንም መጉዳት ግን ይመጣል። ስለዚህ ይመስለኛል ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የመበላለጥ ሁኔታን ጠቅሶ በሕፃን ምሳሌነት በማስተማር፣ «ወዮ ለዓለም፣ ስለማሰናከያ ማሰናከያ ሳይመጣ አይቀርምና! ነገር ግን በእርሱ ጠንቅ ማሰናከያ ለሚመጣበት ለዚያ ሰው ወዮለት» ብሎ (በማቴዎስ ወንጌል 18፡1-7) የጠቀሰው። ሳይጠሩ እየተሯሯጡ የተጠሩ የሚመስላቸው የሚያስከትሉት አደጋና መዘዝ የከፋ በመሆኑ ወዮ ያስኛል። መሪነት ተጠያቂነትን ያበዛልና ልንጠነቀቅ ይገባል። መሪነት ዋጋ ያስከፍላል። ለመምራት መመራትን ማወቅ ይገባል። መመራትን የማያውቅ መምራት አይሆንለትም። ኢየሱስ በሙሴ ሥር ሆኖ ተለማምዷል። ሳሙኤልም ቢሆን በኤሊ ሥር ተምሯል። ትምህርት የምናገኘው መማር እንዳለ ስናውቅ ብቻ ነው።

እግዚአብሔር ራሱ ሲጠራ ያለንን ነገር ማለትም ከህሉት (sk111) ተጠቅሞ ያንንም በራሱ ችሎታ አስጠብቦ/ጥበብ ለጥቶ ለብቃት ያደርሳል። ራሳችን በራሳችን ከተጠራን ግን ለችግር እንጋለጣለን። የምንፈለግ መሪም ሳንሆን ዘመናችንን እንገፋለን። ለመሆኑ መሪ አብዛኛው ሰው እርሮ የሚያሰማበት ወይም የሚያቀርብበት ከሆነ ምኑን መሪ ይባላል? ቀባሪም እስኪያጣ ድረስ ለራሱ ጉድጓድ እየማሰ ነው እንጂ መራ ማለት አይቻልም። ይህ ፍላጎታቸው ስላልተሟላላቸው ሰው የሚጠሉ ሰዎች የጠሏቸውን አይመለከትም።

እውነተኛ መሪነት የሚገኘው በዘር ግንድ፣ በመወዳጀትና በዝምድና እንዳልሆነ ግልጽ ነው። መሪ ለመሆን ሁልጊዜ ወጣት መሆን አያስፈልግም። ልምድ ያለው መሪ ማግኘት እጅግ ጠቃሚ ነው። ስለዚህ ነው በሠለጠኑት ዓለማት ወጣት መሪዎችን የአገር መሪ እንዲሆኑ ብዙም አይጋብዙም። ተሞክሮ እንደሚያስፈልግ አስረግጠው ያምናሉ።

ለምሳሌ፡- በአሜሪካን አገር ከፕሬዚዳንት ኪኔዲ ቀጥሎ መካከለኛ (ባልሳሳት 45 ዓመት) ሲሆናቸው ነው ክሊንተን ወደ ቤተ መንግሥት የመጡት። ይህ እንግዲህ ለሀገር መሪነት ማለት ነው እንጂ በሁሉም ደረጃ ያሉት መሪዎች አዛውንቶች ብቻ ይሁኑ ማለት አይደለም። ለምሳሌ ዳዊት የሳኦል ጦረኛ ሆኖ ማገልገሉ ወደፊት ለተሰማራበት ውጊያ ጠቅሞታል። በመሆኑም ነገርን ሁሉ ዳዊት አስተውሎ ያደርግ ነበር። ይህም ለሚቀጥለው የመሪነት እርከን ታጭቶ ስፍራውን እንዲይዝ አስችሎታል። በ1ኛ ሳሙኤል 18፥5 ውስጥ፣ «ዳዊትም ሳኦል ወደ ሰደደው ሁሉ ይሄድ ነበር፤ አስተውሎም ያደርግ ነበር» ሲል፣ በቁጥር 14 ደግሞ «ዳዊት በአካሄዱ ሁሉ አስተውሎ ያደርግ ነበር፤ እግዚአብሔርም ከእርሱ ጋር ነበር» ይላል።

በአጠቃላይ እግዚአብሔር አሠራሩና አጠራሩ ልዩ ልዩ በመሆኑ ይህ ነው ተብሎ ድምዳሜ ላይ መድረስ የሚቻል አይሆንም። እርሱ በፈለገው መንገድ ጦርቶ ሰዎችን ሊጠቀምባቸው ይችላል። ስለሆነም መሪዎች እንደ እርሱ አጠራር ሊጠሩና ሊገኙ እንደሚችሉ ከላይ የጠቀስናቸው የግለሰቦች ምሳሌ ሊረዳን ይችላል። መሪዎች የትም ቢሆን በሆነው መንገድ ይገኛሉ። ልዩ ፍጥረት ሊሆኑ የሚገባ ነገር አይደለም። መሪዎች በምንም ደረጃ ይሁኑ ያው ሰው ናቸው። እግዚአብሔር ሲፈልግ ያገኛቸዋል።

ካሌብ በሽምግልናው ማለትም በሰማንያ አምስት ዓመቱ «አሁንም፣ እነሆ፣ ለእኔ ዛሬ ሰማንያ አምስት ዓመት ሆነኝ። መሴም በሳከኝ ጊዜ እንደ ነበርሁ፣ ዛሬ ጉልበታም ነኝ፤ ጉልበቴም በዚያን ጊዜ እንደ ነበረ፣ እንዲሁ ዛሬ ለመዋጋት፣ ለመውጣትም ለመግባትም ጉልበቴ ያው ነው» ይል ነበር። (ኢያሱ 14፥10-11ን ይመልከቱ።) እንዳለውም እግዚአብሔርን ፈጽሞ ስለተከተለ ተከናውኖለታል። በተጨማሪ «ዳዊትም በራሱ ዘመን የእግዚአብሔርን አሳብ ካገለገለ በኋላ አንቀላፋ» የሚለውን (የሐዋርያት ሥራ 14፥36ን ይመልከቱ።) ዋናው ቁምነገር የእግዚአብሔርን ፈቃድ ማገልገሉ እንጂ ወጣት ወይም ሽማግሌ መሆን አይደለም። በመሆኑም እግዚአብሔርን በወጣትነታቸው በትክክል የተከተሉ ዘመናቸውን ሁሉ

ያገለገሉታል (ኢያሱ 14፥9ን ይመልከቱ።) ዳዊትም ቢሆን ይህንኑ ነበር ያደረገው። እንደዚህ የሚያደርጉ ብዙም የትውልድ ክፍተት የሚያስጋቸው አይመስለኝም። ይህን ክፍተት አጓጉል አድርጎ ማሰብና ማስፋት ከዓለማዊ አስተሳሰብ አለመላቀቅ ይመስለኛል።

የእግዚአብሔር ቤት ግን የሚቀጥል ትውልድ ያለበት እንጂ በ«ትውልድ ክፍተት» የሚከፈትና የሚዘጋ አይደለም። ዶ/ር ማክስ ዌል እንደዚህ ቀጣይነት ያለውን አመራር (The Law of Legacy)* ይሉታል። ይህም እንደ ዱላ ቅብብሉሽ የሚቀጥል እንጂ የማይቋረጥ ሩጫ ነው። አባቶች ርጠው ሲያበቁ እኛም በተራችን ዱላውን ተቀብለን መሮጥ እንጂ እንዲያው ብንሮጥ የከንቱ ሩጫ ይሆንብናል። ስለሆነም በኩብሩ ስፍራ አብረን እንከብራለን። አይደለም ይጄኛው ትንሣኤ ሙታንም እንኳን በተራው ነው የሚሆነው። ሁልጊዜ ትንፋሽ ያለው ነው የመጨረሻውን ሩጫ የሚሮጠው። ዱላውን ለመንጠቅ ስንመኝ ግን ዱላው አምልጦን ሊወድቅ ይችላል። አባቶችም መሮጣቸው ውጤታማ የሚሆነው ዱላውን ተቀብሎ የሚሮጥ ሲያዘጋጁ ብቻ ነው። ስለዚህ መንፈሳዊ ሕይወት የጋራም የግልም ሩጫ ነው ማለት ይቻላል።

በአዲስ ኪዳንም እነ ዘካርያስና ሚስቱም ኤልሳቤጥ፥ ስምዖን (ሉቃስ 1፥ 18-25 እና 2፥25-26፥ ቀጥሎ ደግሞ ከአሲር ወገን የሆነችው ሐና ሉቃስ 2፥36) መመልከት ይቻላል። ሽማግሌዎቹ ጴጥሮስና ዮሐንስም ሊዘነጉ የሚገቡ አልነበሩም። በመሠረቱ ሁሉም አገልግሎ ማለፉ አይቀርም። ከወጣትነት ቀጥሎ ሽምግልና መምጣቱ ግልጽ ነው። በሁሉም ዘመን የጌታን ፈቃድ ማገልገል ግን ተመራጭና እጅግም አስፈላጊ ነው። ሥራውን የሚሠራው ዕድሜ ሳይሆን ልብ ነውና። ኢያሱም ቢሆን ቢያንስ ከአርባ ዓመታት በላይ ሙሴን ተከትሎ ነው የመሪነት ስፍራን የጨበጠው። መሪነት ለገባው የሚመች ወንበር አይደለም። ብዙ መሥዋዕትነትን የሚጠይቅ ነው እንጂ። ጥሩ መሪነት በአንድ ሌሊት የሚመጣ ወይም የሚገኝ አይደለም፤ በዘመናት ልምድ ውስጥ ማለፍ የግድ ነው።

የአባቶችን ልብ ወደ ልጆች፥ የልጆችንም ልብ ወደ አባቶች የሚለውጠው መንፈስ ቅዱስ ነው እንጂ በጉልበት አይደለም። ለዚህም እግዚአብሔር ይርዳን።

* Dr. John C. Maxwell, *The 21 Irrefutable Laws of Leadership*, Video #5, 1998.